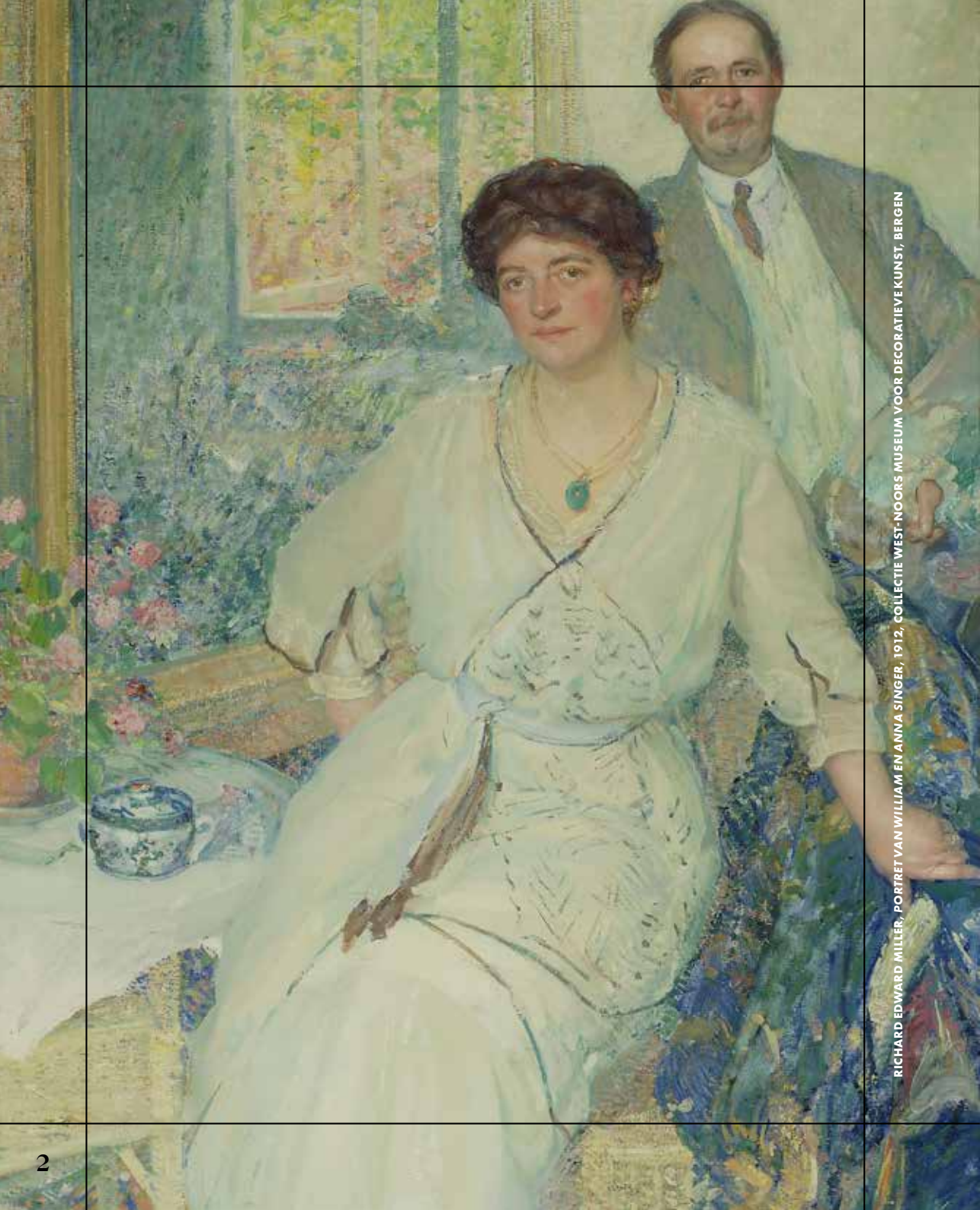

2021 Jaarverslag

SINGER LAREN

JAN SWIJERS

RICHARD EDWARD MILLER, PORTRAIT VAN WILLIAM EN ANNA SINGER, 1912, COLLECTIE WEST-NOORS MUSEUM VOOR DECORATIEVE KUNST, BERGEN

1/ Missie en Doelstellingen

MISSIE SINGER LAREN

Met een aantrekkelijk tentoonstellingsbeleid, een prachtige beeldentuin en een breed aanbod podiumkunsten in het theater wil Singer Laren zoveel mogelijk bezoekers op een ontspannen en inspirerende manier deelgenoot maken en laten genieten van de rijke wereld van kunst en cultuur.

MOTTO EN KERNWAARDEN

Het echtpaar Singer vormt de basis van Singer Laren met hun kunstcollectie, de monumentale villa, de concertzaal, het museum en de beeldentuin. Het motto van de organisatie is: *Kunsten komen samen en worden gevierd bij Singer thuis.*

De kernwaarden van Singer Laren zijn:**GASTVRIJ EN PERSOONLIJK**

De kunsten delen en samen vieren met het publiek. Singer Laren bouwt verder op de gastvrijheid van Anna en William Singer en het delen van kunst en cultuur. Uit bewaard gebleven documenten, waaronder gastenboeken en brieven, blijkt dat veel vrienden, familie en kunstenaars bij Anna en William in villa De Wilde Zwanen op bezoek kwamen. Singer Laren is dus vanaf het ontstaan een bruisende gastvrije plek, en is het nog steeds.

HISTORISCH GEWORTELD EN AUTHENTIEK

Singer Laren is gevestigd in het kunstenaarsdorp Laren, waar rond 1900 de belangrijkste ontwikkelingen in de Nederlandse kunstgeschiedenis plaatsvinden. Aangetrokken door de schilderachtigheid en het onbedorven landschap kwamen de Nederlandse impressionisten en iets later de modernisten naar Laren. Internationaal raakten hun schilderijen ook bekend en ze vormden voor het Amerikaanse echtpaar Anna en William Singer, de grondleggers van Singer Laren, de aanleiding om naar Laren te komen.

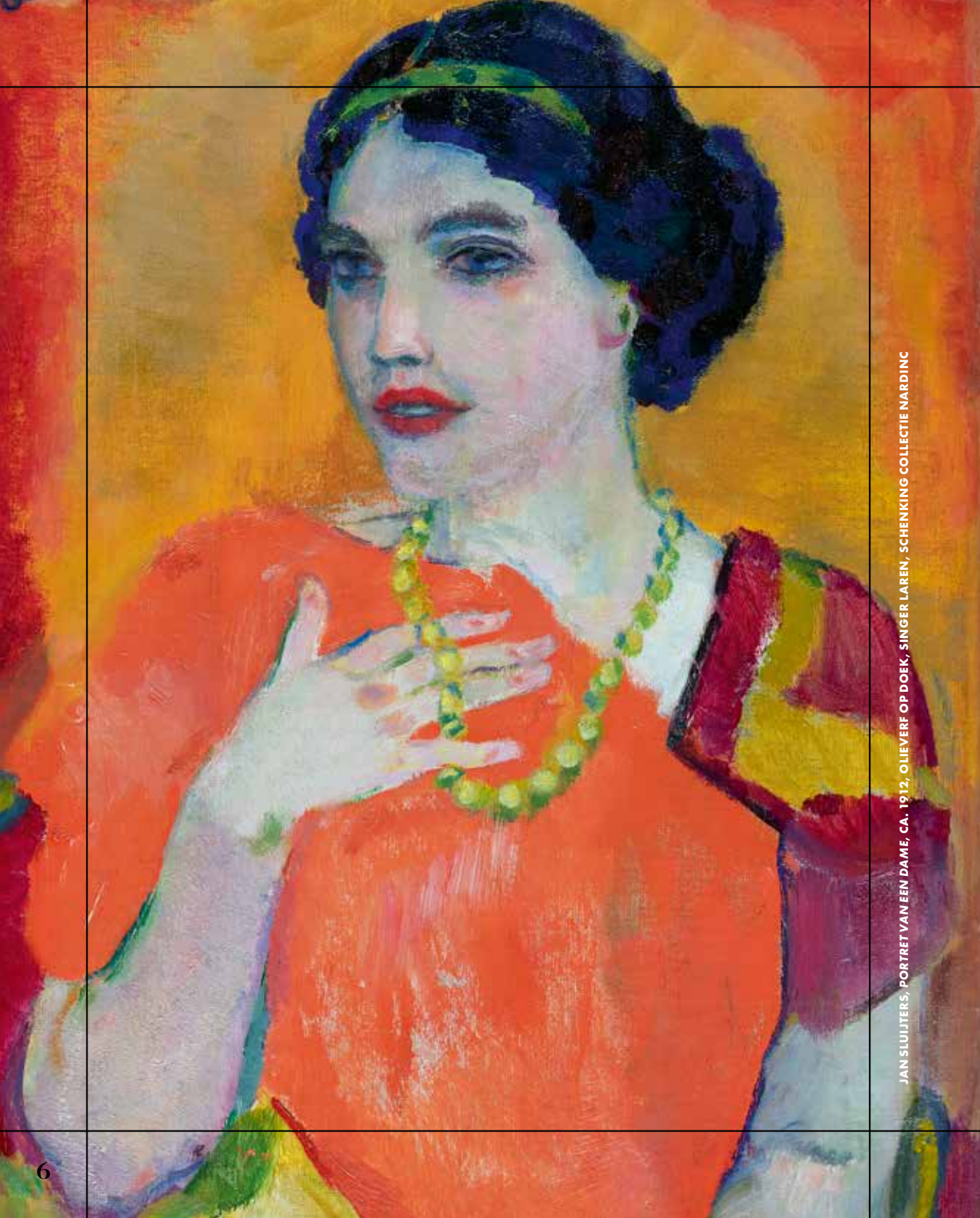
PROFESSIONELE EN PUBLIEKE KWALITEIT

Singer Laren draagt kwaliteit en professionaliteit hoog in het vaandel. Dat uit zich niet alleen in een hoogwaardig en gevarieerd cultureel aanbod, maar ook in de leveranciers, partners en gezelschappen met wie wordt samengewerkt. Met de komst van de Nardinczalen en de renovatie van het museum zal de kwaliteit en de beleving van de bezoeker zeker verder toenemen.

VERRASSEND EN TOEGANKELIJK

Verrassend is Singer Laren in de verscheidenheid aan kunstdisciplines die er samenkomen. Bezoekers kunnen altijd binnen kunnen lopen; de beeldentuin is gratis toegankelijk, net als de foyer, villa De Wilde Zwanen en de Singer Shop. Singer Laren biedt een gevarieerd programma aan verschillende doelgroepen en stimuleert daarmee de toegankelijkheid van museum en theater.

Singer Laren neemt niet alleen door zijn veelzijdigheid een unieke plek in het culturele landschap in, maar ook door het bevlogen culturele ondernemerschap en de vele trouwe supporters en vrijwilligers waarop de organisatie kan bogen.

JAN SLUIJTERS, PORTRET VAN EEN DAME, CA. 1912, OLIEVERF OP DOEK, SINGER LAREN, SCHENKING COLLECTIE NARDING

2/ Directie- verslag

WAT KAN ER WEL?

Ook het jaar 2021 stond in het teken van de coronapandemie. De culturele sector in het land werd geconfronteerd met elkaar afwisselende beperkende maatregelen. Ze doorkruisten het reguliere programma van Singer Laren volledig en maakten het onze bezoeker lastig om te genieten van ons culturele aanbod. In tijden waarin de maatschappij juist de kunsten het hardst nodig had voor hoop, inspiratie en verbinding was onze sector moeilijk toegankelijk.

In het licht van deze maatregelen hebben wij ons bij Singer Laren steeds afgevraagd wat er dan wel kon. Het behoeft geen betoog dat wij niets liever willen dan zo veel mogelijk mensen laten genieten van ons culturele aanbod, maar ook van onze horeca, winkel en accommodatie. En hoewel dit slechts beperkt mogelijk was, kunnen wij nu toch dankzij de nodige inzet, creativiteit en ondernemerschap terugkijken op een geslaagd jaar.

Doordat het jaar 2021 startte tijdens een lockdown konden we een versnelde start maken met de renovatie van het bestaande museum. Gezien de onvoorspelbare duur van de lockdown in januari was dit een moeilijk en gewaagd besluit. vervolgens hijgde de tijd ons in de nek om de bouwvoorbereiding zo kort mogelijk te houden, zodat de uitvoerende werkzaamheden niet veel langer zouden duren dan de nog onbekende lockdown tijd. Met gepaste trots en blijdschap konden we volgens planning op 18 augustus de tentoonstelling *De ontdekking van het heden* openen in de bestaande maar gerenoveerde museumzalen. Ons publiek werd getraakteerd op nieuwe zalen en op een bijzondere, nog niet eerder getoonde, privécollectie.

Na deze opening werd hard doorgewerkt om de winkel, museumtoiletten en de entree van het atelier sterk te verbeteren. De winkel openden we feestelijk, samen met onze Vrienden, op 7 december.

Toen de winterlockdown op 1 juni eindigde, was de verbouwing aan de museumzalen en winkel nog volle gang. Met de vraag in ons achterhoofd wat er wél kon, hebben we toen, als onderdeel van het Gooise Erfgoedfestival, in Villa de Wilde Zwanen een tentoonstelling gemaakt over de affiches van Hamdorf. En de winkel kreeg een tijdelijke pop-up variant in de Dolf van de Brink Tuin foyer. Zo kon onze bezoeker afgelopen zomer genieten van deze tentoonstelling, de winkel en de tuin.

Juist deze tuin was een geweldige troef om in te zetten. In de zomer en buiten in de tuin leek de pandemie ver weg en daarom maakten we een bruisend zomerprogramma: Op de donderdagavonden een tuinoptreden van landelijk toonaangevende artiesten en op de vrijdagavonden een nieuw concept, de Singer Soirees. Dineren in de tuin met muziek, kunst en interactie. Die soirees waren elke keer weer een klein feestje. Overdag konden bezoekers natuurlijk ook van onze tuin en horeca genieten. Voor hen organiseerden we rondleidingen en lezingen, de zogenaamde tuin talks.

In het afgelopen jaar konden we veel minder leerlingen ontvangen dan in 2020, maar de afdeling educatie heeft tijdens de lockdown de tijd goed benut door te werken aan toekomstplannen voor als de deuren van een het vernieuwde museum weer open zouden gaan. Er is ingezet op een goed contact met het onderwijs en door ons creatief en flexibel op te stellen, is alsnog een aantal hele mooie projecten gerealiseerd.

Een heel ander belangrijk project in het afgelopen jaar was de bouw van de Nardinczalen. Midden in een lockdown werd door aannemer Heilijgers, naast de verbouwing van de oude tuinzalen, op 28 januari begonnen met de bouw van de Nardinczalen, galerij en tuinkamer. De resultaten hiervan waren aan het eind van het jaar zo hoopgevend dat we ons energiek waagden aan de voorbereidingen van een feestelijke opening in maart van dit jaar.

DANKBAAR VOOR STEUN

Zonder de financiële steun van velen was dit alles niet mogelijk geweest. Het Rijk, de Provincie Noord-Holland en Gemeente Laren compenseerden de gemiste publieksinkomsten voor een groot deel. Daarnaast was er een eenmalige steunbijdrage van het Kickstart Cultuurfonds. Dit fonds hielp ons om ons bruisende zomerprogramma in coronatijd toegankelijk te maken. Dan is de jaarlijkse bijdrage van de Vriendenloterij en van onze hoofdsponsors ABN AMRO en BCD Travel natuurlijk een belangrijke pijler. En uiteraard zijn we onze trouwe (particuliere) supporters zeer dankbaar voor hun steun.

Met de Gemeente Laren sloten we begin december tot wederzijdse tevredenheid een nieuwe subsidieovereenkomst, die loopt tot 1 januari 2026. Door de grote investeringen van Singer Laren in accommodatie, de afgelopen jaren, konden we onafhankelijk laten vaststellen dat de voorziene onderhoudskosten voor de komende jaren lager zullen uitvallen dan de afge-

lopen periode. Hierdoor kon de gemeentesubsidie verlaagd worden, zonder Singer Laren in haar onderhoudsbehoefte te kort te doen.

BEZOEKERSAANTALLEN

In 2021 ontving Singer Laren 71.137 bezoekers. 52.642 daarvan bezochten het museum en 7065 het theater. 787 schoolkinderen brachten ons een bezoek. Evenementen, horeca en winkel trokken samen 10.006 extra bezoekers.

TOEKOMST VEELBELOVEND

De pandemie heeft veel van onze organisatie en medewerkers gevergd. Op het moment van schrijven van het jaarverslag ziet de wereld er voor Singer Laren heel anders uit. Eind februari namen we afscheid van de laatste coronamaatregelen. Met de inmiddels feestelijk geopende Nardinczalen begin maart en vervolgens de massale terugkeer van onze bezoekers kleurt de toekomst zich positief. We weten nu dat alle inzet, creativiteit en ondernemerschap die 2021 van ons eiste, een waardevolle investering zijn gebleken.

We zijn dankbaar voor alle vormen van steun die het museum in deze moeilijke periode mocht ontvangen. Meer dan ooit is duidelijk geworden dat subsidie van de overheid, bijdragen van het bedrijfsleven en fondsen, schenkingen, nalatenschappen en onze particuliere supporters essentieel zijn en blijven voor Singer Laren.

Laren, juni 2022

Evert van Os
algemeen directeur

Jan Rudolph de Lorm
museumdirecteur

SAL MELLER, HOOIMIJT, OLIEVERF OP TRIPLEX, CA. 1930, SINGER LAREN, SCHENKING COLLECTIE NARDING

3/ Verslag commissie van beheer

Nu we - in het voorjaar 2022 - de balans hebben opgemaakt over het afgelopen jaar 2021, blikken we met veel voldoening en dankbaarheid terug. 2021 was opnieuw een jaar waarin ook Singer Laren door de coronamaatregelen slechts zeer beperkt kon opereren. Tegelijkertijd was het een jaar waarin met enorme inzet van velen de metamorfose van Singer Laren werd gerealiseerd: de nieuwbouw van de Nardincvleugel, de vernieuwing van de bestaande museumzalen en de Singer Laren shop. Voldoening omdat we met het prachtige resultaat van alle inspanningen in 2021 en het afscheid van de pandemie vanaf begin 2022 weer volop bezoekers kunnen ontvangen, dat we ze kunnen laten genieten van ons zo mooie en brede culturele aanbod. De commissie van beheer spreekt haar grote waardering uit voor de niet aflatende inzet van directie, medewerkers en vrijwilligers van Singer Laren, omdat die cruciaal was voor dit resultaat. En natuurlijk is iedereen die betrokken is bij Singer Laren dankbaar voor al die geweldige vormen van steun, omdat de gerealiseerde uitbreiding en vernieuwingen er anders niet waren geweest.

mr. A.A.G. Fluitman

voorzitter commissie van beheer Stichting Singer Memorial Foundation

BESTUUR EN ORGANISATIE

De commissie van beheer houdt toezicht op de directie en de algemene gang van zaken bij Singer Laren. De commissie van beheer stelt samen met de directie het beleid van Singer Laren vast, ziet toe op de uitvoering ervan, fungeert als klankbord en geeft advies. Hiernaast wordt toezicht gehouden op de financiële huishouding van Singer Laren en is de commissie van beheer verantwoordelijk voor het goedkeuren van de begroting en jaarstukken.

De taken en bevoegdheden van de commissie van beheer, zoals vastgelegd in de statuten, stemmen overeen met de bepalingen van de Governance Code Cultuur. In deze code is dit model benoemd als raad-van-toezicht-model.

De dagelijkse leiding en verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het beleid ligt bij de directie. Als rechtsvorm is Singer Laren een stichting, ingeschreven als culturele ANBI onder de oorspronkelijke naam: Stichting Singer Memorial Foundation.

COMMISSIE VAN BEHEER

De directie is verantwoordelijk voor het in acht nemen van de Governance Code Cultuur. In het jaarverslag op de website van Singer Laren wordt vermeld dat en op welke wijze Singer Laren de Code toepast. Deze toepassing sluit aan bij de doelstelling, aard en omvang van de organisatie. De code is besproken in een vergadering van de commissie van beheer en

de directie. Indien Singer Laren afwijkt van de Code wordt dit vermeld op de website en in dit jaarverslag.

De huidige directie heeft een contract voor onbepaalde tijd. De commissie van beheer draagt zorg voor een evaluatie van hun functioneren en vergadert ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van de directie. Bij het ontstaan van een vacature maakt de commissie van beheer een profielschets op. Vacatures binnen de commissie van beheer worden openbaar gemaakt. Voor de samenstelling van de commissie van beheer wordt gehandeld in overeenstemming met de profielschets en wordt er gelet op diversiteit in leeftijd, etnische achtergrond en geslacht. De zittingstermijn van een lid van de commissie van beheer is na het opstellen van de nieuwe statuten op 24 oktober 2018 vastgesteld op vier jaar, met de mogelijkheid tot verlenging.

Leden van de commissie van beheer vermijden elke vorm van belangenverstrengeling. Mogelijke vormen van belangenverstrengeling worden bespreekbaar gemaakt binnen de vergaderingen van de commissie van beheer en zij handelt op de juiste wijze indien aan de orde. De commissieleden zijn onbezoldigd.

In 2021 vergaderde de commissie van beheer vijfmaal met de directie, waarvan tweemaal per zoom. In de vergaderingen kwamen altijd aan de orde: de strategie, de realisatie van de doelstellingen, het risicobeheer, het financiële beleid en de financiën, de bezoekers-

KARIN BORGHOUTS

aantallen, supporters en sponsoring, de tentoonstellingen en voorstellingen. Binnen de commissie van beheer is de onderlinge taakverdeling, de werkwijze van de commissie van beheer en de omgang met de directie duidelijk. De commissie van beheer benoemt de externe accountant en stelt diens beloning vast. De benoeming van de accountant geldt voor een periode van maximaal vier jaar. Na een grondige beoordeling vindt eventueel herbenoeming plaats voor opnieuw een periode van maximaal vier jaar.

De financiële commissie (audit committee), bestaande uit de heer C.L. Hamming, de heer A.A.G. Fluitman, de heer P. van Doorne, de heer E. van Os, algemeen directeur en C. Jungerling, hoofd financiën, kwam in 2021 vijfmaal bijeen. Besproken werden onder meer de financiële kwartaalrapportages, de coronasteun, risicomangement, sponsoring, de financiële aspecten van aankopen voor de collectie en de nieuwbouw van de Nardinczalen. Eens per jaar vindt deze vergadering samen met de accountant plaats ter vaststelling van de jaarcijfers.

ROOSTER VAN AFTREDEN

NAAM	DATUM STATUTEN WIJZIGING OF LATERE BENOEMING	EINDE 1E PERIODE	AFTREDEN 2E PERIODE
De heer A.A.G. Fluitman	24 oktober 2018	23 oktober 2022	
De heer T.W. Smit	1 januari 2019	31 december 2022	
De heer E.P. de Vries	24 oktober 2018	23 oktober 2022	
De heer C.L. Hamming	1 januari 2022	31 december 2026	
De heer P.H.C.J. van Doorne	24 oktober 2018	23 oktober 2022	
De heer J. Ubbens	24 oktober 2018	23 oktober 2022	
De heer N. Mol	1 januari 2020		--
Mevrouw I. de Heus-Verstraten	26 januari 2021	26 januari 2025	
Mevrouw A.Q. Timp	26 januari 2021	26 januari 2025	

De heer G. Kuijper is op 1 januari 2022 afgetreden als lid van de commissie van beheer. De heer C.L. Hamming is met ingang van 1 januari 2022 toegetreden tot de commissie van beheer. De zittingstermijn van een lid van de commissie van beheer is bij en vanaf het opstellen van de nieuwe statuten op 24 oktober 2018 vastgesteld op vier jaar, met de mogelijkheid tot verlenging.

WILLIAM SINGER JR., DE TWEE KAMERADEN, 1924, OLIEVERF OP DOEK, SINGER LAREN

4/ Bedrijfs- voering

PERSONEEL

COVID-19 ofwel corona heeft een groot deel van onze werkzaamheden in 2021 stilgelegd. De medewerkers in onze beveiliging, horeca en evenementen zijn zoveel mogelijk ingezet op andere afdelingen en bij de renovatie van het museum. Het personeelsbestand is in vergelijking met 2020 gekrompen van 57 naar 50 medewerkers. Dit verloop vond plaats door tijdelijke contracten niet te verlengen. Dankzij de NOW steun van het Rijk hoefde Singer vaste arbeidscontracten niet te ontbinden.

VRIJWILLIGERS

Singer Laren heeft 130 enthousiaste vrijwilligers. Deze vrijwilligers dragen zorg voor de verkoop in de Singer Shop en de organisatie van de artotheek. Daarnaast worden functies vervuld als gastvrouw/heer voor de ontvangst van onze bezoekers; theatergastvrouw/heer; assistent museale research; bibliotheek en archief en vrijwilligers die zorgdragen voor de verse bloemen op alle tafels in de villa en foyers. De bedrijfsvoering van Singer Laren zou in groot gevaar komen als zij de inzet van haar vele vrijwilligers moest missen. Daarnaast zetten alle bestuursleden en commissieleden zich ook op vrijwillige basis in. Singer Laren is dankbaar en trots op dit unieke bedrijfsmodel. In coronajaar 2021 hebben wij meer dan anders een beroep op de flexibiliteit van alle vrijwilligers moeten doen, door alle wisselende maatregelen. Ook hebben we beschermende maatregelen genomen om vrijwilligers met publiekstaken van besmettingen te vrijwaren.

ORGANISATORISCHE ONTWIKKELINGEN EN DUURZAAMHEID

In 2020 is het complex van Singer Laren ingericht volgens de richtlijnen van corona. Hierbij hebben wij strikt de geldende regels gevolgd die de protocollen op dat moment voorschreven vanuit de verschillende brancheverenigingen (museum, theater en horeca). In het museum zijn wij met tijdslots gaan werken en in het theater hebben wij maatregelen genomen om onze bezoekers op een veilige manier op 1,5 meter in de zaal te kunnen plaatsen.

Om onze bezoeker zo verantwoord mogelijk te ontvangen hebben we verschillende maatregelen getroffen. Zo hebben we stickers geplaatst om de looprichting aan te geven en hebben we voor onze zittende werkende medewerkers en vrijwilligers glazen spatschermen geplaatst. In de horeca zijn we onze gasten gaan plaatsen en aan tafel

gaan bedienen. Met de kantomedewerkers zijn afspraken gemaakt over aanwezigheid en thuiswerken.

Na de renovatiewerkzaamheden van het museum in 2020 hebben we deze in 2021 tijdens de lockdowns kunnen voortzetten. Zo kon de winkel verder verduurzaamd worden door dakisolatie en vervanging van de glazen wand. Ook kon in 2021 de nieuwe klimaatinstallatie van het museum in gebruik worden genomen. In het jaar 2022 is de verduurzaming van het museum afgerond met de ingebruikname van de Nardinc-installatie en ruim 200 zonnepanelen op het museumdak.

JAN SLUIJTERS, PORTRAIT VAN EEN JONGE VROUW IN ROZE NEGLIGÉ, CA 1928, SINGER LAREN, SCHENKING COLLECTIE NARDING

5/ Museum

In 2021, het tweede corona-jaar, is Singer Laren slechts tijdens het tweede half jaar voor het publiek geopend geweest. Dat wil zeggen vanaf 16 augustus. Gedurende die periode werd de eindsprint ingezet voor het realiseren van de Nardinczalen en zodoende waren alleen zaal 1-6 voor het publiek toegankelijk.

Tijdens de zomermaanden die daaraan voorafgingen, presenteerden wij in de villa de kleine tentoonstelling *De affiches van Hamdorff*. Deze presentatie maakte deel uit van het Erfgoedfestival 2021 met als thema *Grensverleggers in Gooi & Vecht*, georganiseerd door de vanuit Singer Laren werkende regioconservator Laura Grijs. Singer Laren was betrokken bij de verschijning van een nieuwe serie podcasts over cultuur in de regionale museumcollecties.

Vanaf 16 augustus was in de - tijdens de laatste lockdown- geheel gerenoveerde museumzalen de tentoonstelling *De ontdekking van het heden* te zien: de primeur van de verzameling Europese modernisten van de JK Art Foundation. Deze tentoonstelling en bijbehorend boek werden geproduceerd in samenwerking met het Noordbrabants museum. Deze instelling heeft de verzameling van de JK Art Foundation recentelijk in langdurig bruikleen ontvangen. Gelijktijdig werd de Groninger Kunstkring *De Ploeg* gepresenteerd in de - eveneens gerenoveerde - Van den Brinkgalerij. Directe aanleiding daarvoor was de verschijning van de publicatie *De Ploeg extra muros* (Zwolle 2021), waarin Singer conservator Anne van Lienden het hoofdstuk *De Ploeg in het land van Mauve* schreef.

Op 7 december opende de tentoonstelling *Belgische meesters*, hoogtepunten uit het Museum van Elsene (Musée d'Ixelles) in Brussel. Deze door corona twee keer uitgestelde tentoonstelling danken wij aan de grote collegialiteit en generositeit van onze Belgische collega's. Het Museum van Elsene is jarenlang in verbouwing en zodoende stonden zij ons toe om een keuze te maken uit de beste werken van ruim 100 jaar Belgische kunst (ca. 1860-1970). Vanaf 7 december was er in de Van den Brinkgalerij een tentoonstelling te zien, gewijd aan de handgetekende boeken van Peter Vos, de buitengewone tekenaar, vooral bekend door zijn *Beestenkwartet*. De tentoonstelling werd samengesteld door kunsthistoricus Jan Piet Filedt Kok, oud-directeur collecties van het Rijksmuseum en kenner van het oeuvre van Peter Vos. Ook in 2021 werd er een nieuw kunstwerk geëxposeerd in de reeks *Window of opportunity*, ditmaal van de hand van Ana Oosting.

2021 was museaal gezien vooral een jaar van werken aan de toekomst: naast de uitbreiding en renovatie van het museum werd er gewerkt aan het voorbereiden van tentoonstellingen en publicaties in de nabije toekomst, in het bijzonder de lancering van de Collectie Nardinc in de nieuwe Nardinczalen, en aan het bijbehorende boek. Naast veel nieuw onderzoek naar de geschonken kunstwerken werden alle werken opnieuw gefotografeerd en een vijftigtal werd schoongemaakt en gerestaureerd.

LEO GESTEL, INTERIEUR, 1912, OLLIEVERF OP DOEK, SINGER LAREN, GESCHONKEN DOOR HANS EN MARIJKE VAN OOSTEROM-KLEIJN

6/ Overzicht tentoon- stellingen 2021

De affiches van Hamdorff

5 JUNI T/M 15 AUGUSTUS 2021

VILLA DE WILDE ZWANEN

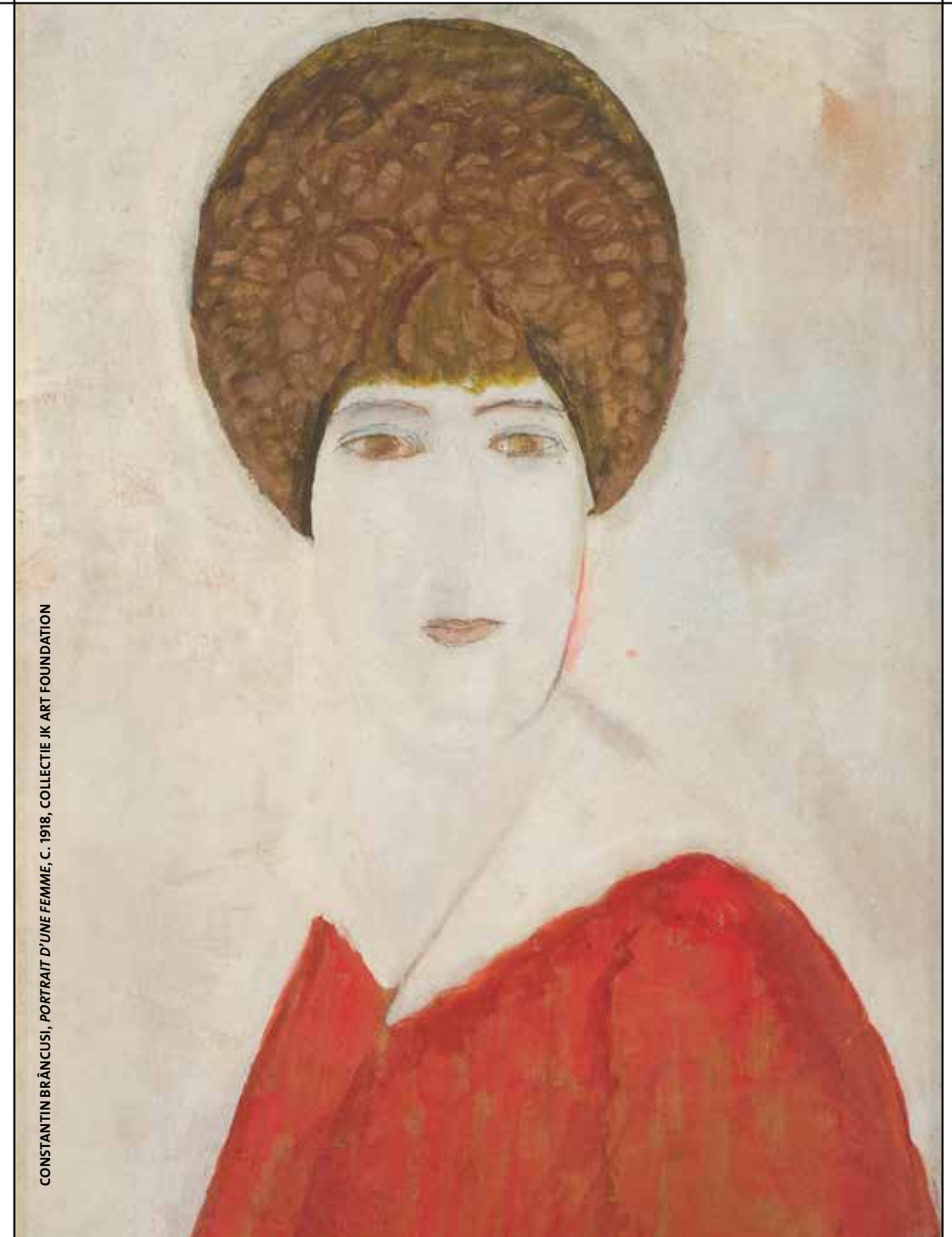
Na de gedwongen sluiting door corona is in villa De Wilde Zwanen van Singer Laren een tentoonstelling gewijd aan het beroemde Hotel Hamdorff. Rond 1900 transformeert de ondernemer Jan Hamdorff (1860-1931) herberg De Vergulde Postwagen aan de Brink tot het nieuwe 'luxe' Hotel Hamdorff. Vervolgens laat hij in 1913 een kunstzaal aanbouwen met bijbehorend feestterrein. Naast de grote jaarlijkse kunsttentoonstelling biedt Hotel Hamdorff iedere zomer een spraakmakend programma vol muziek en feesten waarop volop modern wordt gedanst.

De ontdekking van het heden

17 AUGUSTUS T/M 28 NOVEMBER 2021

MUSEUMZALEN 1/M 6

Opnieuw verrast Singer Laren met een tot nu vrijwel onbekende particuliere kunstverzameling. Eerder was het de beurt aan collecties als De Heus-Zomer en de Van Vlissingen Art Foundation. Nu schittert de collectie van de JK Art Foundation in de net gerenoveerde museumzalen. De tentoonstelling met de titel *De ontdekking van het heden* toont topwerken uit de moderne en hedendaagse kunst en omvat een honderdtal werken waarin vrijwel alle grote Europese kunststromingen uit de twintigste en eenentwintigste eeuw vertegenwoordigd is. Een museaal geheel van werken en kunstenaars met klinkende namen als Pablo Picasso, Amadeo Modigliani, Constantin Brancusi, Jean Arp, Piet Mondriaan, Joan Miro, Giorgio Morandi, Robert Delaunay en René Daniëls. De tentoonstelling wordt georganiseerd in samenwerking met Het Noordbrabants Museum.

CONSTANTIN BRĂNCUSI, PORTRAIT D'UNE FEMME, C. 1918, COLLECTIE JK ART FOUNDATION

Groninger Kunstkring De Ploeg

17 AUGUSTUS T/M 28 NOVEMBER 2021

VAN DEN BRINK-GALERIJ

In juni 1918 richtten enkele Noord-Nederlandse avant-gardisten de Groninger Kunstkring De Ploeg op. Onder hen zijn Jan Altink, Johan Dijkstra en Jan Wiegers. Zoals het Groninger boerenland jaarlijks wordt omgeploegd, willen zij de beeldende kunst een nieuwe impuls geven. Kunst moet volgens hen uitdrukking geven aan de nieuwe tijd. Dankzij twee schenkingen is deze belangrijke Nederlandse avant-gardebeweging in de collectie van Singer Laren vertegenwoordigd. In 1996 wordt hiervoor de basis gelegd met de overdracht van twee schilderijen door de erven van de Rotterdamse cabarethistoricus en kleinkunstenaar Alex de Haas (1896-1973). In 2014 zijn met de omvangrijke schenking van Renée Smithuis nog eens zeven Ploeg-schilderijen aan de museumcollectie toegevoegd.

Belgische meesters

7 DECEMBER 2021 T/M 28 FEBRUARI 2022

MUSEUMZALEN 1/M 6

In de tentoonstelling *Belgische meesters* presenteert Singer Laren een selectie hoogtepunten van Belgische schilderkunst uit het Brusselse Museum van Elsene. De werken van kunstenaars als Emile Claus, James Ensor, Jean Delville, Fernand Khnopff, Rik Wouters, Gustave De Smet, Paul Delvaux en René Magritte zijn een weerspiegeling van de zoektocht naar vernieuwing en vrijheid van expressie in België tussen 1850 en 1950.

Peter Vos. Getekende vogelboeken

7 DECEMBER 2021 T/M 28 FEBRUARI 2022

VAN DEN BRINK-GALERIJ

Deze tentoonstelling geeft een overzicht van de unieke handgetekende vogelboeken van Peter Vos (1935-2010), bij velen bekend door zijn Beestenkwartet. Zijn eerste vogelboek, *De 100 reigers* maakte Vos in het roemruchte Blaricumse landhuis Jagtlust voor zijn geliefde, de dichter Fritzi Harmsen van Beek.

Aanleiding voor de tentoonstelling is de publicatie van een facsimile-uitgave van het mooiste vogelboek van Peter Vos: *De 333 vogels* uit 1980-'82. In de expositie staat dat album centraal in een reeks van andere bijzondere boeken, waaronder *Studies in Grijs* (1978-'80), *Vogels in Spanje* (1984) en *In Eilat* (1995). Recent zijn een aantal vogelboeken van Vos herontdekt, waaronder de *Klutenstudie* (1982) en twee vogeldagboeken (1980-1983), te zien in de tentoonstelling.

De tentoonstelling is samengesteld door kunsthistoricus Jan Piet Filedt Kok, kenner van het oeuvre van Peter Vos.

Window of Opportunity - Ana Oosting

1 APRIL 2021 T/M 2 MEI 2022

BALKONFOYER

In *Window of Opportunity* worden jonge talentvolle kunstenaars uitgenodigd om speciaal voor het monumentale raam van het theater een werk te maken. De locatie maakt dat het zowel voor bezoekers van Singer Laren als voor voorbijgangers te zien is. Tijdens openingstijden is het kunstwerk zonder museum- of theaterkaartje 'van dichtbij' te bezichtigen. Speciaal voor Singer Laren maakte Ana Oosting *Veranderingen in de Gaussiaanse kromming* (Changing the Gaussian curvature).

KEES MAAS, VARIÉTÉDANSERES, CA. 1925, OLIEVERF OP DOEK, SINGER LAREN, SCHENKING COLLECTIE NARDING

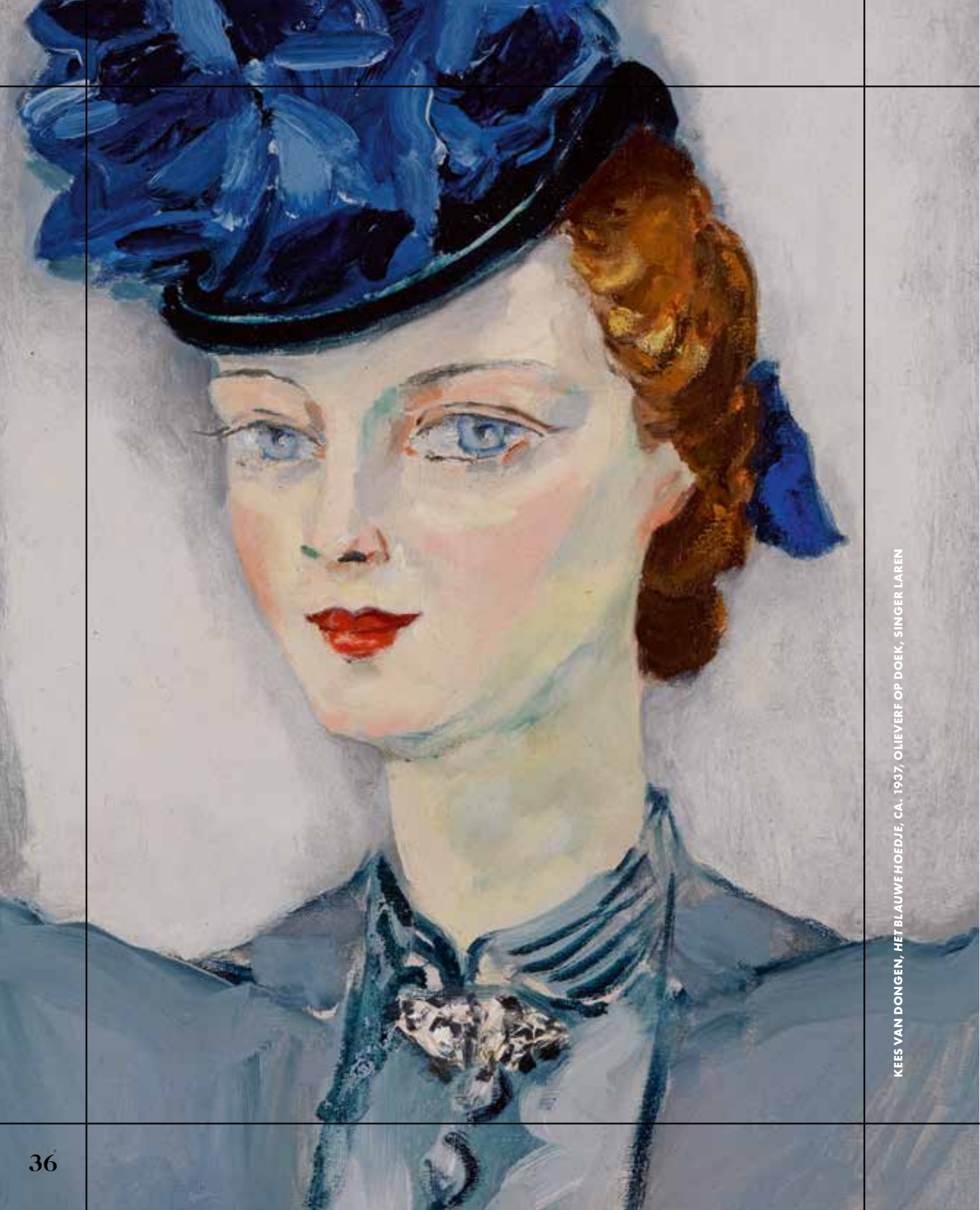
7 / Theater

Het jaar 2021 startte met een gesloten theater. Het lopende seizoen dat we in oktober noodgedwongen met Youp van 't Hek hadden afgesloten, kwam niet meer op gang. Pas in juni konden we de eerste voorstellingen in de tuin plannen. Voor een maximaal aantal gasten van 50 op anderhalf meter afstand van elkaar kon Eric Vaarzon Morel als eerste weer optreden. Een prachtig programma in de tuin volgde, waarbij we steeds meer bezoekers mochten toelaten. Met optredens van artiesten Guido Weijers, Peter Pannekoek en Dolf Jansen kon men deze zomer toch genieten van de podiumkunsten.

In september konden we ons reguliere theaterseizoen openen met tryouts van Simone Kleinsma. Een aarzelend publiek vond langzaam de weg terug naar de theaterzaal. Zonder de inmiddels vertrouwde anderhalve meter afstand moest ons publiek weer wennen aan een avondje uit. Na een mooie dansavond met Igone de Jongh was het weer gedaan en moesten we andermaal onze theaterdeuren sluiten. Zeer teleurstellend kwam andermaal een eind aan een veelbelovend seizoen.

Ondanks alle hindernissen in 2021 mochten we toch nog 7065 bezoekers ontvangen in het theater en voor de zomeravondvoorstellingen. Al deze voorstellingen werden mede mogelijk gemaakt door de vrijwilligers, waarvoor Singer hen zeer erkentelijk is, gezien de ingewikkelde werkomstandigheden.

KEES VAN DONGEN, HET BLAUWE HOEDJE, CA. 1937, OLIEVERF OP DOEK, SINGER LAREN

8/ Publieks- activiteiten en educatie

Een recordaantal leerlingen? Helaas, dit tweede coronajaar verliep anders. Iets wat we wel geleerd hebben in coronatijd, is dat niets voorspelbaar is. Want hoe bizar was het dat we in 2020, tijdens de eerste lockdown, het hoogste aantal basisschoolleerlingen ooit ontvingen? Te danken aan het feit dat de schoolbezoeken van het primair onderwijs door mochten blijven gaan. De deuren bleven toen open voor leerlingen tot en met 12 jaar. In 2021 was het heel anders. Nu zaten de deuren dicht dan dicht en ook nog eens voor een veel langere periode. Maar zoals in dit jaarverslag duidelijk mag zijn geworden, zaten we alles behalve stil. Een heel nieuw Singer Laren is in coronatijd gerealiseerd. Ook de afdeling educatie heeft deze periode aangegrepen om te werken aan toekomstplannen.

ROOKVRIJ IS DE KUNST

Een bijzonder programma dat resulteerde in een mooie samenwerking was het project *Rookvrij is de kunst*. De GGD Gooi en Vechtstreek, Versa Welzijn, het Grafisch Atelier Hilversum en Singer Laren organiseerden in de maanden maart en april een posterwedstrijd voor kinderen van 8 tot en met 12 jaar. De opdracht die ze meekregen: Maak een poster die laat zien wat rokers kunnen doen in plaats van een sigaret opsteken. Singer Laren hielp met de ontwikkeling van een startpakket en een werkboekje, dat uitleg gaf waar je op kunt letten bij het ontwerpen van een poster. Uit de 45 ingezonden posters werd een Top 12 gekozen en deze twaalf posters werden bij Singer Laren geëxposeerd. Op zondag 20 juni organiseerden we een feestelijke afsluiting. De 10-jarige Elsa Cordeiro uit Hilversum won de

wedstrijd en kreeg tijdens deze bijeenkomst de prijs voor de allermooiste poster uitgereikt door de kinderburgemeester van Hilversum. Alle twaalf winnaars kregen een workshop in het Grafisch Atelier in Hilversum en de poster van Elsa was te zien op grote bordes langs de weg. De posterwedstrijd is heel goed ontvangen en ook door de lokale pers opgemerkt. De Gooi & Eembode, BussumsNieuws, De Laarder Courant De Bel en Nieuwsblad voor Huizen schreven er allemaal enthousiast over.

FEEST IN DE TUIN

In de zomer verdween corona naar de achtergrond en kwam het leven langzaam op gang. Er kwamen weer bezoekers en vooral in de tuin werden veel schilderworkshops en rondleidingen gegeven. Ook het aantal kinderfeestjes nam flink toe. Zoals ieder jaar pakten we eind september uit op de Young Singer Familiedag. Deze groeiende supportergroep bestaat uit veel jonge gezinnen en naar deze dag wordt altijd enorm uitgekeken. In 2021 was er een culinair thema: er werden hamburgers geknutseld en de wit gedekte tafels beschilderd. In het theater keken kinderen hun ogen uit bij de dansvoorstelling *Buurmans keukenparade*. Het najaar stond in het teken van het voortgezet onderwijs. Wat was het fijn om de jaarlijkse bezoeken van het Griffland College uit Soest, het Roland Holst College uit Hilversum en de Internationale Schakelklas uit Laren te kunnen organiseren. Begin december leek het weer een beetje normaal. Ieder weekend was het Singer Atelier gevuld met kinderfeestjes en schilderworkshops. Ook in de winter was er leven in de tuin. Groep 3 van De Binckhorst St. Jan kwam in de kas kerststukjes maken. De leerlingen vonden het geweldig en waren door de omgeving helemaal in de stemming om hun creativiteit de vrije loop te laten. De stukjes werden daarna naar Johanneshove gebracht om de ouderen een mooi kerstgevoel te geven. Maar goed dat we toen nog niet wisten dat een week later alles opnieuw dicht zou gaan.

ONDERWIJSPROGRAMMA'S OP MAAT EN CULTUUREDUCTIE MET KWALITEIT (CMK3)

Al een aantal jaren ontwikkelen we steeds meer educatieve programma's op maat. Dit is dé manier om betekenisvolle bezoeken en projecten te realiseren waarbij leerlingen nog meer leren. We sluiten aan op eventuele lesmethodes en/of onderwerpen die op school aan bod komen. Ook stimuleren we hierdoor co-creatie, door samen te werken met de leerkracht(en) om cultuureductie nog beter te verankeren op de school. Deze aanpak wordt gestimuleerd door het programma Cultuureductie met Kwaliteit (CmK3), waar Singer Laren voor de gemeenten Laren en Blaricum sinds januari 2021 projectleider van is. Dit vraaggerichte programma biedt enorm veel kansen voor het kunst & cultuur-

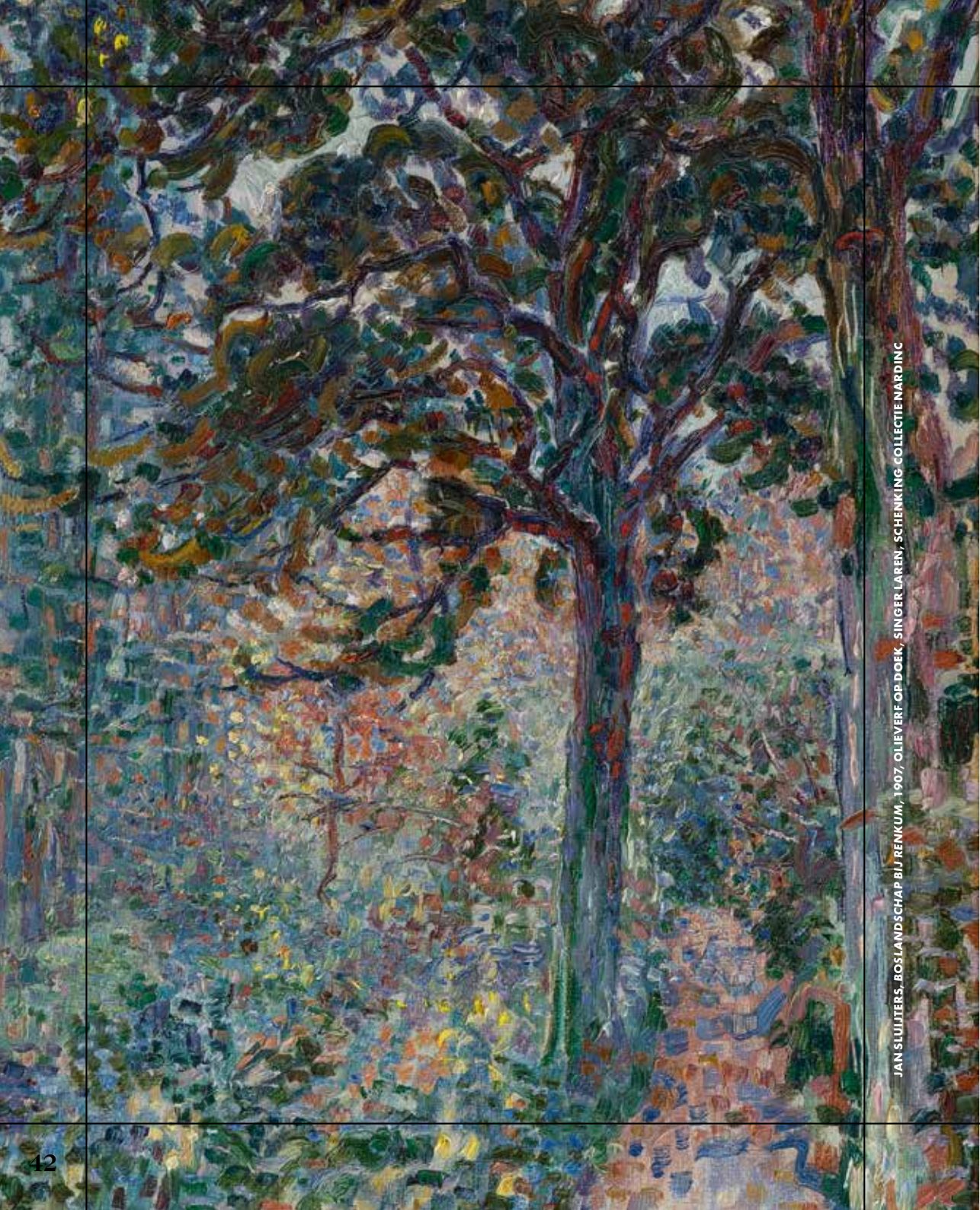
onderwijs. Alle kinderen in Laren en Blaricum krijgen hierdoor de kans om in hun schooltijd structureel met verschillende kunstdisciplines in aanraking te komen. Als nieuwe projectleider gingen we vol enthousiasme aan de slag. Er werden gesprekken gevoerd met scholen en culturele instellingen. Voor de Gooische School in Laren organiseerden we in juni een CmK teamdag. Het cultuurplan van de school stond centraal. Door visie en plannen met het team te bespreken wordt de draagkracht vergroot. Maar het belangrijkste doel van de teamdag is vooral om het team te inspireren en enthousiasmeren. Kunst en cultuur is leuk en gezond! Het projectleiderschap gaf nieuwe uitdagingen en inzichten. Zo was het maken van afspraken met scholen in coronatijd bepaald een uitdaging. Scholen hadden andere prioriteiten, zoals de personeelsbezetting en het organiseren van onderwijs op afstand. Door personeelswisselingen is CmK kwetsbaar en de taak van opdrachtgever bleek te veelomvattend. Oorspronkelijke taken van de afdeling educatie kwamen hierdoor in het gedrang. Het Muiderslot, de projectleider CmK3 van de gemeente Gooise Meren, liep precies tegen dezelfde pijnpunten aan. Met elkaar hebben we onze krachten gebundeld en besloten een nieuwe projectleider te zoeken. Eind december is de nieuwe projectleider CmK3 aangesteld voor Gooise Meren, Laren en Blaricum. Het programma krijgt nu één contactpersoon die garant staat voor de continuïteit en aandacht die het verdient. In 2022 zullen de plannen worden voortgezet en hopen we meer ontmoetingen te kunnen organiseren tussen het onderwijs en culturele instellingen in de regio. Want juist die ontmoetingen hebben we zo gemist.

TOEGANKELIJKHEID EN INCLUSIE

Sinds het VN-verdrag Handicap in 2016 en de Code Diversiteit & Inclusie in 2019 werden ingevoerd, staan deze onderwerpen bij musea en culturele instellingen beter op de kaart. Singer Laren werkt al langer aan de toegankelijkheid. Sinds 2017 is het hele pand, inclusief onze Piet Oudolf beeldentuin, rolstoelvriendelijk. Maar inclusiviteit behelst meer dan een toegankelijk gebouw. Lang niet voor iedereen is een museumbezoek vanzelfsprekend. Een aparte programmering is noodzakelijk om de drempel te verlagen en nieuwe doelgroepen te kunnen verwelkomen. Zo biedt Singer Laren sinds 2016 het programma *Onvergetelijk Singer* voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. Vanaf de start is dit een succes en hoewel het programma tijdens coronatijd heeft stilgelegen, zijn we ervan overtuigd dat we straks weer nieuwe deelnemers deze bijzondere rondleiding zullen kunnen aanbieden. Heel graag willen we meer inclusieve programma's ontwikkelen, maar we realiseren ons ook dat we niet voor alle doelgroepen maatwerk kunnen leveren. Toch willen we niemand uit- of buitensluiten en proberen we de drempel zoveel mogelijk te verlagen. Om te kunnen groeien en ontwikkelen missen we simpel gezegd mankracht. In de zomer van 2021 schreven

we daarom een plan voor een medewerker Educatie & Inclusie. Dankzij financiële steun van het Mondriaan Fonds konden we in het najaar van 2021 een nieuwe collega aannemen die zich structureel bezig gaat houden met diversiteit en inclusie en die ervoor gaat zorgen dat deze onderwerpen niet als losse agendapunten worden gezien, maar dat ze verankerd worden in de organisatie. We hebben veel ambitie om hiermee aan de slag te gaan en de eerste plannen zijn al gemaakt. In samenwerking met onze bureaus van het Papageno Huis willen we in 2022 een museumprogramma ontwikkelen voor kinderen/jongeren met autisme. Net als bij *Onvergetelijk Singer* willen we de gezinnen van deze kinderen bij het programma betrekken. Het is een museumbezoek dat ze samen zullen beleven. Dat is de kracht van het programma en dat past volgens ons ook bij de definitie van het begrip inclusie: mogen meedoen en erbij horen kan alleen maar als je verschillende mensen samenbrengt. Met veel plezier en ambitie werken we verder aan deze plannen en we kunnen niet wachten om nieuwe bezoekers een bijzondere (kunst)ervaring te geven. Dat ze net als onze trouwe bezoekers ontdekken wat voor een fijne, inspirerende en gastvrije plek Singer Laren is.

JAN SLUIJTERS, BOSLANDSCHAP BIJ RENKUM, 1907, OLIEVERF OP DOEK, SINGER LAREN, SCHENKING COLLECTIE NARDING

9/ Singer supporters

GEMEENTE LAREN

Door de afspraken die Anna Singer-Brugh met de gemeente maakte bij de oprichting van de Stichting Singer Memorial Foundation, is de gemeente Laren een belangrijke partner geworden voor Singer Laren. Bij de besluitvorming rond de bijdrage van de gemeente aan de nieuwbouw van Singer Laren speelde de wens van de gemeente om tot een 'lossere' toekomstige band met Singer Laren te komen een rol.

De afspraken die in 1956 gemaakt zijn, moesten daarom gewijzigd worden. Vanaf 2014 verstrekt de gemeente een vast subsidiebedrag, enkel voor het onderhoud van de accommodatie. In de zomer 2021 moest deze overeenkomst contractueel worden herzien. Door de grote investeringen van Singer Laren in haar accommodatie in de recente jaren was het onderhoud weer helemaal up to date. Hierdoor kon onafhankelijk door een extern bureau worden vastgesteld dat het jaarlijkse onderhoudsbedrag naar beneden bijgesteld kon worden. Het nieuwe bedrag sloot aan bij de bezuinigingswens van de gemeente, maar ook bij de wens van Singer om de onderhoudsbijdrage in overeenstemming te brengen met de daadwerkelijke onderhoudskosten.

Net als eerder is een onderdeel van de nieuwe overeenkomst dat Singer Laren belangrijke culturele diensten aan de gemeente en de Larense gemeenschap blijft verlenen. Daarbij levert Singer Laren tevens een belangrijke bijdrage aan de Larense economie en mogen inwoners van Laren tweemaal per jaar gratis het museum bezoeken.

CORONASTEUN

Naast de bovengenoemde onderhoudssubsidie ontvangt Singer van geen ander publiek orgaan financiële steun. In haar exploitatie is Singer Laren daarmee voor 95% afhankelijk van haar eigen inkomsten. Toen Singer als gevolg van de pandemie beperkt werd in haar publieksinkomsten hebben verschillende instellingen geholpen dit verlies deels te compenseren.

Singer heeft succesvol een beroep gedaan op alle generieke beschikbare steunmaatregelen van de rijksoverheid, zoals de NOW en TVL-regelingen. Na de steun van het Rijk via het Mondriaanfonds in 2020 ontving Singer Laren dit jaar aanvullend een steunbijdrage van de Provincie en van de particuliere Stichting Van Panhuys.

Om de cultuursector verder te helpen hebben verschillende belangrijke cultuurfondsen hun

krachten gebundeld in het Kickstart Cultuurfonds. Vanuit dit fonds ontvingen wij 100.000 euro om ons te helpen een aantrekkelijke zomerprogrammering mogelijk te maken, ten tijde van de pandemie.

DE VRIENDENLOTERIJ

Tijdens corona was er geen feestelijk Goed Geld Gala. De Goede Doelen Loterijen kozen er voor om onze trouwe partner de BankGiro Loterij te laten opgaan in de Vriendenloterij. Van deze nieuwe partner ontvingen we in totaal 276.405 euro.

Deze bijdrage bestaat uit een vast jaarlijks bedrag van 200.000 euro. De bestemming van de bijdrage is door de Vriendenloterij geoormerkt voor aankoop van kunst ter uitbreiding van de eigen collectie, voor restauratie van werken uit de eigen collectie en voor de presentatie daarvan. Deze bijdrage ontvingen wij voor de veertiende keer. Aanvullend ontvingen wij het bedrag van 76.405 euro, gegenereerd door de deelnemers van de loterij die speciaal voor ons meespelen.

BEDRIJFSSPONSORS

Dit jaar werd de Stichting Memorial Foundation ondersteund door de bijdragen van de Gemeente Laren, de Vriendenloterij en door de hoofdsponsors ABN AMRO en BCD Holding. Daarnaast ontvingen wij steun van onze sponsors De Hoge Dennen, Gilde Healthcare, Egeria, Slokker Bouwgroep, McKinsey & Company Netherlands, NautaDutilh, PwC en Egon Zehnder.

SINGER FELLOWS EN FELLOW FOUNDERS

De sinds 2004 bestaande actie *Singer Laren moet verder, u doet toch mee*, kent inmiddels een verheugend aantal fellows. Fellows zijn geen calculerende burgers die uitsluitend de kosten en baten analyseren, maar onbaatzuchtige supporters die beseffen dat hun bijdrage noodzakelijk is voor een bloeiend Singer. Er hebben zich nu rond de honderd particulieren aan Singer Laren verbonden met een meerjarige lijfrente van in totaal enkele tonnen euro's per jaar.

Enkele tientallen zogenaamde fellow founders schenken nog veel grotere jaarlijkse bedragen voor een periode van tien jaar. De mecenasen steunen financieel het nieuwbouwproject van Singer Laren. De fellows en fellow founders maken daarmee onder andere de uitvoering van bijzondere projecten op de terreinen communicatie, educatie en publieksactiviteiten

mogelijk. De Singer zakenvrienden zijn opgenomen in de business fellows. Men kan hierdoor ook zakelijk deelnemen aan het fellow programma.

Fysiek bij elkaar komen bleek ook in 2021 moeilijk. Toch waren er twee bijzondere momenten in de zomer. Een speciale avond met een optreden van Beth & Flo, en later konden we een exclusief muziekfestival aanbieden op verschillende plekken in Singer, met klassieke optredens in samenwerking met de Stichting Eigen Muziekinstrument.

Na de eenmalige donaties voor specifieke projecten zoals de nieuwbouw en renovatie van het museum en theater is Singer Laren actief geworden in de oprichtingen van Fondsen op Naam. Deze fondsen worden actief gesteund door een of meerdere fellows en deze fondsen leveren langdurige steun voor specifieke projecten. Eind 2021 begonnen we met het L'Art pour L'Art fonds en het Pieter Houbolt fonds. Het laatste fonds leverde een grote bijdrage aan de verbouwing van de tuinzalen tot Nardinc zalen.

YOUNG SINGER

Het in 2011 gestarte initiatief Young Singer, een groep jonge Singer supporters, heeft gedurende het jaar een aantal vaste activiteiten op de agenda; het voorjaarsdiner, de zomerborrel en de familiedag.

Veel van deze activiteiten konden dit jaar geen doorgang vinden, maar in de zomer kon de zomerborrel gelukkig wel doorgaan. Helaas dwong het weer de Young Singers naar de theaterzaal voor een optreden van Lisa Ostermann, met aansluitend een gezellige zomerborrel. Eind september konden we wel weer de jaarlijkse familiedag organiseren met een creatief programma voor de jongste Young Singers in tuin en theater.

Natuurlijk wordt die steun aan Singer Laren enorm gewaardeerd. Gelukkig voor Young Singers biedt de Geefwet meer fiscale mogelijkheden en schenkers van een lijfrente genieten maximaal voordeel, waarvan Singer Laren profiteert!

SINGER VRIENDEN

Vrienden zijn voor Singer Laren van onschatbare waarde. Mede dankzij de bijdragen van onze Vrienden wordt de museumcollectie in stand gehouden, is het mogelijk om nieuwe kunstwerken te verwerven en worden tentoonstellingen en publicaties gemaakt.

De Singer Shop wordt voor een groot deel door vrijwilligers gerund. De gehele opbrengst van de winkel komt ten goede aan het museum.

In 2021 kwam het aantal begunstigers van de Stichting Vrienden op 1149, waarvan 1130 Vrienden en 19 fellows.

Voor alle vrijwilligers organiseerden wij in juni een barbecue en in daarnaast gingen we met de vrijwilligers op fietsspeurtocht door het Gooi en aansluitend lunchen in de prachtige Singer Laren tuin.

ANNA SINGER ART

In de uitleenperiode Q4 2021-Q1 2022 heeft ASA 58 kunstwerken tentoongesteld, waarvan er 12 zijn verkocht en 2 niet uitgeleend.

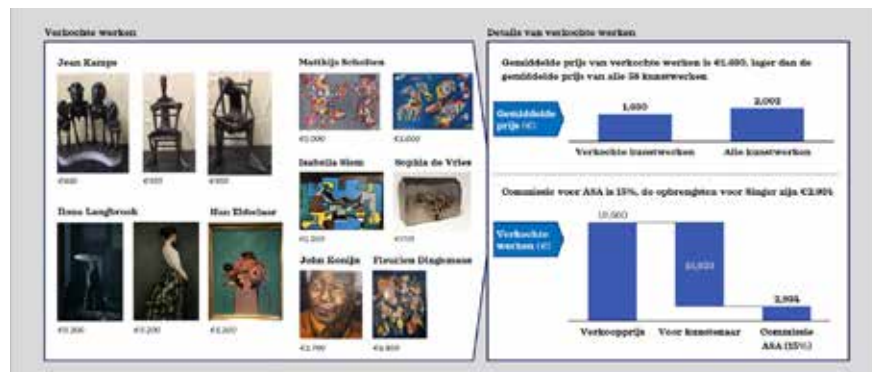

De verwachting is dat bij het terughalen van de kunstwerken van de leenperiode t/m november 2022 er nog eens 4 kunstwerken verkocht worden.

Deze leenperiode ervaren wij als ASA-commissie als (weer) zeer succesvol. Niet alleen de vele complimenten over de kwaliteit van de kunstwerken waren er veel maar ook was bijna de gehele collectie (op 2 kunstwerken na) volledig uitgeleend of verkocht.

VERKOCHTE KUNSTWERKEN

Verkochte werken zijn relatief betaalbaar en hebben € 2.934,- aan commissie opgeleverd.

Uiteenzetting verkochte werken

Een aantal zaken kunnen we vaststellen:

- De relatief goedkope beelden, tussen de € 350,- en € 650,- van Jean Kamps worden goed verkocht.
- De foto's van Ilona Langbroek van € 3.200,- worden ook goed verkocht.
- Zelfs een uitschieter van € 4.850,-, een schilderij van Fleurien Dingemans wordt verkocht.

De gemiddelde prijs van verkochte werken is € 1630,- dat is lager dan de gemiddelde prijs van alle 58 kunstwerken wat op € 2002,- neerkomt.

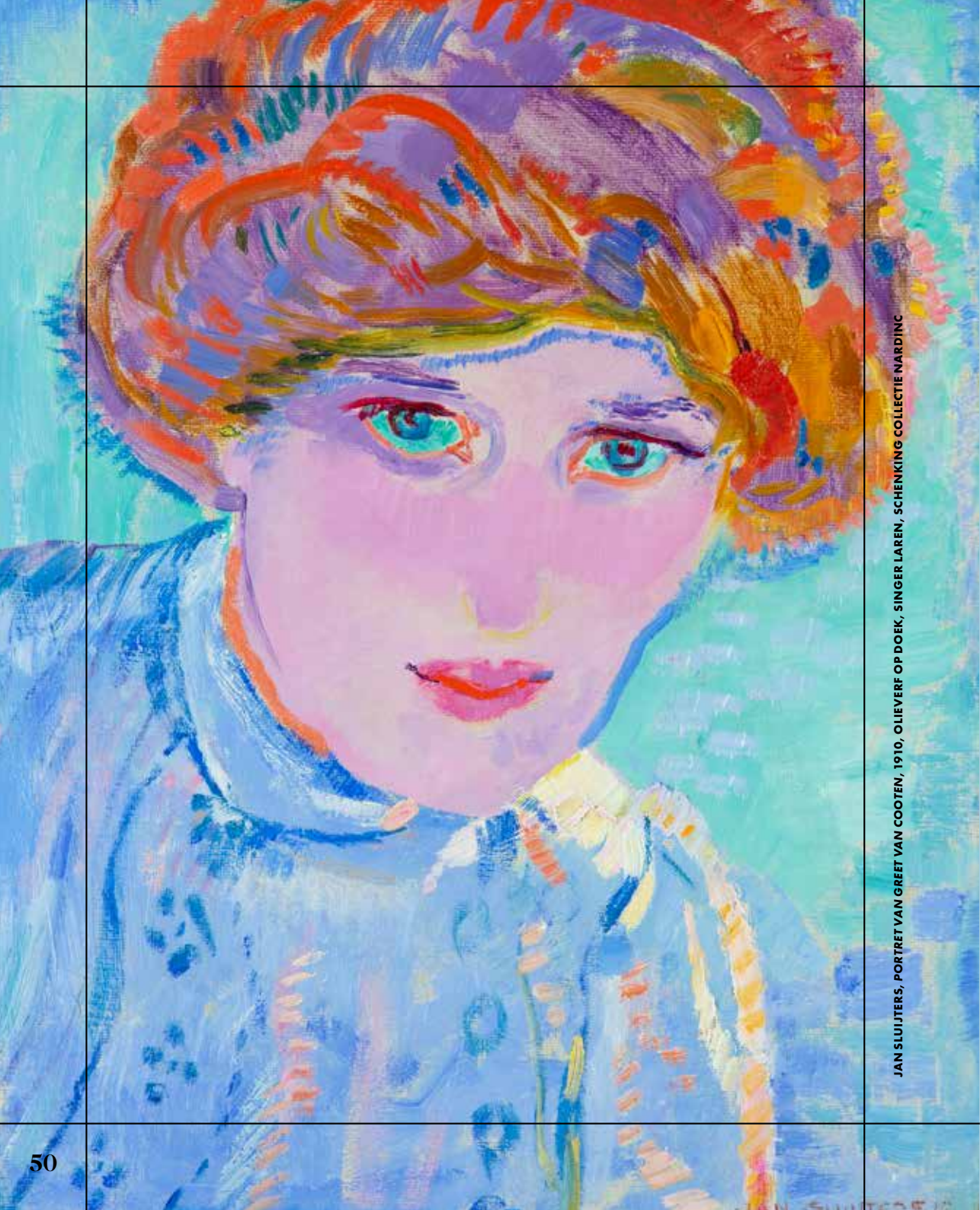
De ASA heeft in totaal voor € 19.560,- verkocht aan kunstwerken. De commissie die wij deze uitleenperiode hebben ontvangen is € 2.934,-.

Waar wij als Anna Singer Art over kunnen nadenken is, omdat er steeds meer verkocht wordt, om wellicht de commissie van 15% aan de kunstenaar te verhogen.

Aan de andere kant is het voor de (steeds meer museale) kunstenaar een mooie incentive om überhaupt een kunstwerk voor een jaar uit te lenen. Omdat hij/zij daar meer aan over kan houden, als het werk verkocht wordt. Een gallery vraagt meestal rond de 50% aan commissie.

Het blijft altijd lastig om alle Vrienden tevreden te houden. Een veel gehoorde 'klacht' is dat we 'zo weinig kunstwerken hebben'. Het aantal m² om tentoon te stellen zal niet zo snel veranderen, tenzij we in een andere zaal exposeren.

Hoewel de ASA bevestigt dat er niet veel meer dan 60 kunstwerken passen, zijn wij van mening dat voorsnog de kwaliteit van de kunstwerken maximaal moet zijn én moet blijven.

JAN SLUIJTERS, PORTRAIT VAN GREET VAN COOTEN, 1910, OLIEVERF OP DOEK, SINGER LAREN, SCHENKING COLLECTIE NARDING

10/ Commerciële Zaken

Na het uitdagende jaar 2020 volgde voor alle commerciële onderdelen van Singer Laren een wellicht nóg uitdagender jaar 2021. De coronabeperkingen zoals lockdowns, avondklokken en toegangsrestricties, hebben we als commercieel team slalomend zo goed mogelijk het hoofd geboden.

DE SINGER SHOP

De Singer Shop moest begin 2021 wederom sluiten vanwege de corona maatregelen. De in 2020 ingezette professionalisering van de webshop wierp direct zijn vruchten af en om de groei te kunnen doorzetten startte Miranda Vis in februari als webshopcoördinator.

Door wekelijkse nieuwsbrieven, het introduceren van click&collect en het werken met QR-codes in de etalage liepen de bestellingen goed. Reacties op de moederdag- en kerstcadeau-advertenties in het NRC zorgden ervoor dat het webshopteam al snel kon worden uitgebreid met een vijftal vrijwilligers die dagelijks zorgdragen voor de verzending en afhandeling van alle bestellingen.

Door de renovatie van zowel het museum als de museumwinkel openden we in april een tijdelijke museumwinkel in de tuinfoyer. Ook al was deze 'noodshop' behoorlijk klein, toch hebben veel museumbezoekers hier hun hart kunnen ophalen. De boeken, de cadeauartikelen en de catalogus 'Ontdekking van het Heden' waren een groot succes.

In het voorjaar startte het Vriendenvoordeelprogramma. Hiermee spaarden Vrienden en overige supporters voor bijzondere evenementen, arrangementen, workshops en rondleidingen bij Singer thuis.

Ondertussen werd de museumshop gerenoveerd, uitgebreid en vernieuwd. Met als hoogste-

punt de (her)opening op 7 december. De 200m2 Singer Shop biedt voor elke liefhebber wel iets moois. Het assortiment is uitgebreid met print op maat drukwerk dat de bezoekers zelf kunnen uitproberen middels een geavanceerd touchscreenscherm.

In het Vriendenbestuur heeft winkelcoördinator Micheline van de Biggelaar het stokje overgedragen aan Engeline van Rens.

JAARVERSLAG HORECA 2021

Tijdens het zomerseizoen mochten we ons eens te meer gelukkig prijzen met onze prachtige beeldentuin. Niet alleen vanwege de kunstzinnigheid en de schoonheid ervan, maar ook omdat deze buitenruimte ons de mogelijkheid bood bezoekers toe te laten die we binnenshuis niet mochten accommoderen.

We verheugen ons nu al op het geweldige zomerprogramma voor in de tuin, waarmee we onze gasten kunnen blijven trakteren op al het moois dat we te bieden hebben. Dit programma zal een biologische drieganglunch, klassieke muziek met brunch op zondagmorgen, een kunstbrunch, Singer Soirées en driegang lunches en diners voor particulieren omvatten. In samenwerking met diverse tijdschriften introduceren we dan tevens de picknicklunch.

Tijdens de theatervoorstellingen die in de tuin plaatsvinden, boden we onze gasten ook de mogelijkheid om een borrelbox te kopen. Genietend van een hapje en een drankje heeft menig gast zodoende een fantastische 'open air' belevenis mee kunnen maken.

Om ons goed voor te bereiden op de toekomst professionaliseren we verder. Er wordt een nieuwe horecawebsite ontwikkeld met een daaraan gekoppelde reserveringsmodule en we hebben de keuken versterkt met een chef kok.

Uit deze samenwerking is een mooie nieuwe menukaart voortgekomen, met duurzame, verse en huisgemaakte producten. Ook zal zij de theaterdiners voor haar rekening nemen en ontwikkelt zij een Foodbook voor locatieverhuur.

Voor grote groepen gaan we werken met lunch- en diner-arrangementen. Dergelijke groepen plaatsen we indien mogelijk graag in de kas, die hiervoor een vergroenings-transformatie ondergaat.

De verwachte drukte voor 2022 dwingt ons na te denken over de meest efficiënte werkwijze voor onze horeca. We ontwikkelen daarvoor een plan om de bar dusdanig aan te passen dat we goed voorbereid zijn op de toekomstige bezoekersstromen.

GROEPEN EN ARRANGEMENTEN

De intensieve samenwerking tussen de afdeling marketing en commerciële zaken heeft geresulteerd in een stijging van het aantal groepsarrangementen, lezersaanbiedingen, soirees en theatertuinavonden.

Om de toenemende vraag naar deze (groeps-)arrangementen te stroomlijnen en op te kunnen vangen, is in september 2021 de coördinator groepen en arrangementen bij ons in dienst getreden.

De Singer Special Lunch, de Singer Coffee & Tea en de Singer Combi vormen de basisarrangementen en die werden goed gewaardeerd door de groepen. Het in het voorjaar ingevoerde online reserveringssysteem Formitable is een makkelijke en snelle manier gebleken om de komst van gezelschappen te laten bevestigen en de betaling (vooraf) te regelen.

Naast de basisarrangementen hebben we in 2021 ook diverse thema-, gelegenheids- en seizoensgebonden arrangementen aangeboden. Voorbeelden daarvan zijn de Singer Soirees, de picknicklunch, de concertbrunch, de theaterplate services en -diners, de biologische driegangen tuinlunch. Ook startten we met het aanbieden van rallyboxen en bikebags bij de auto- en fietspuzzeltochten die in april gelanceerd werden.

De samenwerking met externe partijen zoals tijdschriften Muze en Arts & Auto hebben tot mooie, creatieve arrangementen geleid, waarin interessante culturele inhoud en goede horeca op natuurlijke wijze samen komen.

Met de oplevering van de nieuwe vleugel en de Tuinkamer in zicht werkten we in de tweede helft van 2021 ook aan lunch- en diner arrangementen voor de particuliere locatieverhuur. Bij het ontwikkelen van alle arrangementen hebben we gezocht naar een goede balans tussen een creatieve, aantrekkelijke en smakelijk inhoud voor de gasten en een goed werkbaar en kostentechnisch interessant concept voor Singer Laren. In 2022 zullen we dit met veel enthousiasme voortzetten.

LOCATIEVERHUUR SINGER LAREN 2021

Voor de afdeling locatieverhuur was 2021 wederom een jaar waarin het doorschuiven, annuleren en verplaatsen van veel evenementen centraal stond. Toch konden veel kleinere evenementen gedurende een aantal maanden van het jaar doorgaan.

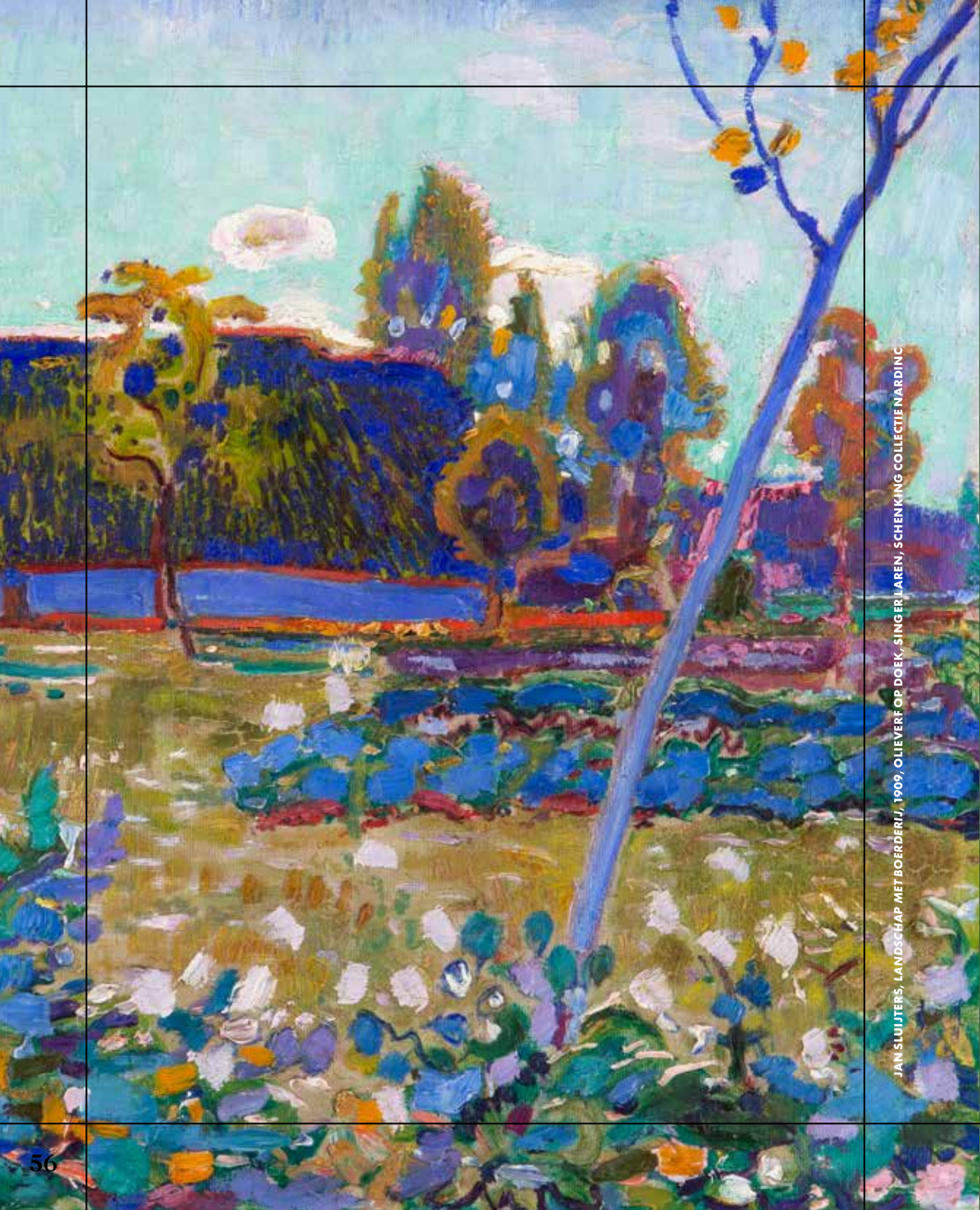
Wij hebben ook mooie bijeenkomsten gerealiseerd, voor onder andere de trouwe klanten als ABN AMRO, PwC en Westplan. Inmiddels scharen zich ook Lemion en Bank ten Cate & Cie en BNP Paribas onder deze groep graag geziene gasten.

Verder bijzonder in 2021: voor de twaalfde keer de opnames van Tussen Kunst & Kitsch in Singer Laren en de première van de film April, May en June voor de Linda Foundation in samenwerking met de Vriendenloterij.

We zijn ook blij met de nieuwe samenwerking met de Stichting Eigen Muziekinstrument, waardoor gedurende de dag en avond onze gasten op meerdere plekken van klassieke muziek konden genieten in Singer Laren.

Vooruitkijkend op de opening van de Tuinkamer sloten we 2021 in ieder geval af met een hoopvolle blik op de toekomst. Niet alleen in financieel opzicht maar zeker ook vanwege de steeds grotere groep tevreden en terugkerende klanten.

JAN SLUIJTERS, LANDSCHAP MET BOERDERIJ, 1909, OLIEVERF OP DOEK, SINGER LAREN, SCHENKING COLLECTIENARDING

11/ PR, Marketing & Communicatie

BLIJVEN VERRASSEN

Bezoekers verrassen en laten genieten van het mooie en diverse culturele aanbod van Singer Laren. Dat is waar we voor staan. En dat is niet altijd gemakkelijk geweest, want voor het tweede jaar op rij hield het coronavirus de wereld in zijn greep en een groot deel van het jaar waren onze deuren geheel of gedeeltelijk gesloten. Het proces van openen en sluiten bracht onzekerheid met zich mee, maar ook creativiteit. We professionaliseerden SingerTV, introduceerden kunstlunchmanden, wandel- en fietstochten en gaven op dorpsradio Laren in het programma 'Bij Singer thuis' een uniek kijkje achter de schermen. Daarnaast organiseerden we tijdens de lockdowns diverse online openingen en feestelijke bijeenkomsten voor onze supporters.

SINGER LAREN ONLINE

2021 is het jaar waarin we verder hebben gewerkt aan onze online strategie. Het jaar bood ons de gelegenheid om keuzes te maken, te experimenteren en te werken aan het vergroten van onze online zichtbaarheid. Het team werd verstrekt met een online marketeer. Via onze social media kanalen en nieuwsbrieven proberen we niet alleen te 'zenden', maar te informeren, te inspireren en te activeren. Daarnaast is in 2021 gestart met een strategieplan om Singer Laren te ontwikkelen naar een data gedreven organisatie.

SINGER MAGAZINE, FOLDERS EN FLYERS

We zijn ons ervan bewust dat onze online kanalen niet voldoende zijn voor het succes van onze marketingcampagnes en het creëren en behouden van betrokkenheid van onze bezoekers en supporters. 'Print' bleef in 2021 net zo belangrijk. In het voorjaar verscheen een nieuw Singer magazine. Een prachtige 'glossy' met achtergrondverhalen, interviews en het volledige programma. Tijdens een lockdown bezorgden we het magazine met onze medewerkers 'huis aan huis' in Laren. De reacties op het magazine waren heel positief en de manier van verspreiden zorgde voor een groot saamhorigheidsgevoel bij de medewerkers. Daarnaast maakten we mooi vormgegeven folders en flyers bij diverse tentoonstellingen, het zomerprogramma in de beeldentuin en bijzondere activiteiten.

CAMPAGNES

In 2021 waren een zestal tentoonstellingen in het museum te zien: 'De affiches van Hamdorff', 'De ontdekking van het heden', 'Groninger Kunstkring De Ploeg', 'Belgische meesters', 'Peter Vos. Getekende vogelboeken' en 'Window of Opportunity'. In onze (online) marketing-

DIRECTEUR OP SLAG VERLIEFD

Expositie is primeur voor Singer Laren

Een oog voor ver-
figing. Dat heeft
de serieuze parti-
culiers verza-
mer van de JN Art
Foundation. Een
deel van zijn rijke
collectie is vanaf
vandaag te zien in
Singer Laren, een
der de taal De ont-
dekking van het
heden. Er zijn on-
bekende parels
bij van topkome-
naren als Picasso,
Braun, Mondrian
en Mondrian. 'Ik
was op slag ver-
liefd', zegt muse-
umdirecteur Jan
Rudolph de Lorm.
Picasso is niet
alleen de vader
van de moderne
kunst, maar ook
een van de meest
geëerdste kunst-
enaars van de
20e eeuw. Hij
was een pionier
in het gebruik
van kleur en lijn
om de wereld
te zien zoals hij
hem zag. Zijn
werk is een
voorbeeld van
de kracht van
de kunst om de
wereld te zien
als hij is, niet
als we denken
dat het is.

TENTOONSTELLING Schilders zuiderburen uniek, toont Singer Laren
Wondere wereld van de Belgische meesters
'Een geschenk van een goede heer' noemt Jan Rudolph de Lorm museumdirecteur van Singer Laren de tentoonstelling 'Belgische meesters, Etna, Dehaux, Magritte'. De verzameling impressionisten en modernisten, die er tot en met 27 februari te zien is, komt uit de collectie van het Museum van Etienne de Blage en werden vóórwege een renovatie aldaar ruimhartig afgestaan aan de collega's in Laren. Daar is het tot en met 27 februari goed kijken, want de Belgen spelen maar wat graag met de werkelijkheid, het is wat je ziet en nog veel meer.

SINGER LAREN TELT AF NAAR DE ZOMER!

WWW.SINGERLAREN.NL/ZOMER
museum | theater | beddentuin | eten & drinken | bijeenkomsten

SINGER LAREN Contact: No. 1

 Kunstenaar Ana Oosting	 Conservator Anne van Lienden	 Kunstkenner René Smithuis
 Ontwerper Berry Slok	 Regioconservator Laura	 Vrijwilliger Nicole

campagnes hebben we onder andere (online) advertenties in kranten en tijdschriften, radio-spotjes, folders en buitenreclame ingezet.

PERS

Trots zijn we op het feit dat we ook in 2021 in de pers volop aandacht is besteed aan onze tentoonstellingen. Met name de recensies over de tentoonstellingen 'De ontdekking van het heden' en 'Belgische meesters' waren zeer lovend. Daarnaast was museumdirecteur meerdere keren te gast op radio 1, onder andere in het programma 'De Nieuws BV' met Patrick Lodiers.

ARRANGEMENTEN

Samen met onze collega's van de horeca en 'evenementen' hebben we diverse arrangementen geïntroduceerd. We adverteerden in bladen als MUZE, Arts & Auto en ZIN Magazine. De meeste arrangementen bleken een daverend succes en de reacties van bezoekers waren zeer positief. Ook in de komende jaren zullen we onze bezoekers op deze wijze blijven verrassen met het veelzijdige aanbod van Singer Laren.

BUITENLANDSE BEZOEKERS

2021 is ook het jaar waarin we zijn gestart met een strategie voor het bereiken van buitenlandse bezoekers. We hebben deelgenomen aan een online versie van ITB Berlijn, de grootste reisbeurs ter wereld, met als resultaat een eerste samenwerking met een Duitse touroperator. De banden met Amsterdam & Partners en NBTC zijn versterkt met als resultaat meerdere persbezoeken van buitenlandse journalisten. Daarnaast is volop gewerkt aan het verbeteren van de meertaligheid van onze website en de berichten op social media.

WILLEM KNIIP, GEZICHT OP DE BRINK, LAREN, 1934, OLIEVERF OP DOEK, SINGER LAREN, SCHENKING COLLECTIE NARDIJNG

12/ Bijlagen

FINANCIËLE VERANTWOORDING

	BEGROTING 2022	WERKELIJK 2021	WERKELIJK 2020
Baten			
Onderhoudsbijdrage Gemeente Laren	210.000	197.450	432.810
Museum	2.270.600	740.980	1.057.441
Theater	342.000	178.583	208.850
Evenementen	590.000	162.273	210.630
Singershop	974.000	387.891	507.871
Horeca	1.000.000	475.991	543.350
Overige baten en onttrekkingen bestemmings- reserves en -fondsen	594.500	1.114.006	746.847
	5.981.100	3.257.174	3.707.799
Corona bijdragen	100.000	1.418.754	1.231.753
	6.081.100	4.675.928	4.939.552

	BEGROTING 2022	WERKELIJK 2021	WERKELIJK 2020
Lasten			
Personeelslasten	2.485.000	2.044.750	2.146.192
Exploitatielasten	500.000	543.889	597.077
Onderhoud en instandhouding	210.000	746.255	496.687
Tentoonstellingskosten	909.440	148.264	421.802
Honoraria en overige theaterkosten	342.000	135.985	176.160
Directe kosten verhuur	210.000	71.576	90.330
Kosten Singershop	779.500	331.741	424.843
Exploitatiekosten horeca	350.000	183.586	196.512
Overige lasten en dotaties bestemmingsfonds	195.000	517.057	323.894
	6.080.940	4.723.103	4.873.497
Dotatie respectievelijk onttrekking Algemene Reserve	160	-47.175	66.055

Cijfers afkomstig van de jaarrekening 2021

BESTUREN EN COMMISSIES PER ULTIMO 2022**COMMISSIES VAN BEHEER***Erevoorzitter(s) en ereleden*Dhr. P.J. Kalff *erevoorzitter (sinds 2007)*Dhr. W.P.M. van der Schoot *erelid (sinds 2007)**Leden*Dhr. A.A.G. Fluitman *voorzitter**Nevenfuncties:*

- Voorzitter Stichting Steun
- Alzheimercentrum Amsterdam
- Lid raad van toezicht Stichting City Marketing Hilversum
- Voorzitter bestuur Stichting Singer Nardinc
- Bestuurslid Stichting Continuïteit Singer Laren

Dhr. C.L. Hamming *penningmeester*

Directeur Eligius B.V.

Nevenfuncties:

- Stichting Steun Continuïteit Singer Laren, bestuurder
- Stichting Singer Nardinc, secretaris/penningmeester
- Stichting Studentenhuisen Minerva, penningmeester

Dhr. P.H.C.J. van Doorne

Nevenfuncties:

- Bestuurslid van Stichting African Parks Foundation
- Bestuurslid Daan Theeuwes Stichting
- Bestuurslid Stichting Doorhart
- Bestuurslid Stichting Tickencote
- Lid van het IC van Green Safaries
- Advisory Committee Gilde Healthcare
- AC van YL Ventures III en IV

Mevrouw I. de Heus-Verstraten

Nevenfuncties:

- Bestuurslid Stichting Globewise
- Bestuurslid GreenSafaries foundation

De heer N. Mol *commissaris van Toezicht*

Burgemeester van Gemeente Laren (Noord-Holland)

Nevenfuncties:

- Voorzitter bestuur BEL-organisatie
- Bestuur Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Lid Districtelijk Veiligheidscollege Gooi en Vechtstreek
- Voorzitter, Laren Klassiek
- Voorzitter, Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal
- Voorzitter, Bestuurdersvereniging VVD
- Lid Raad van Advies Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht

Dhr. T.W. Smit

Lid van het college van bestuur Gooise Scholen Federatie

Nevenfuncties:

- Bestuurslid van Stichting Gooische Mij
- Voorzitter Stichting Hulp Nabij
- Voorzitter Stichting Vrienden van Singer Laren
- Bestuurslid van Stichting Gooische Mij
- Voorzitter Raad van Toezicht Beheerstichting Hart van Laren
- Lid Regieraad Proloog Hilversum
- Voorzitter Ketenbeleidsoverleg Edu-K

Mevrouw A.Q. Timp

Ondernemer en kunsthistorica

Nevenfuncties:

- Bestuurslid van Stichting Vrienden van de schilder H.J. Wolter

Dhr. J. Ubbens

Nevenfuncties:

- Lid van RvT Museum van Loon
- Lid Bestuur van Stichting van Vlissingen Art Foundation
- Commissaris bij BVA Auctions, werkmaatschappij Art and Antiques
- Bestuurslid van Stichting Vrienden van de schilder H.J. Wolter
- Bestuurslid Stichting Singer Nardinc

Dhr. E.P. de Vries

Schrijver, acteur, regisseur en producent

Nevenfuncties:

- Ambassadeur van het Longfonds

DIRECTIE

Dhr. E.J. van Os algemeen directeur

Nevenfuncties:

- Bestuurslid Cultuurhuis Abcoude

Dhr. J.R. de Lorm museumdirecteur

Nevenfunctie:

- Voorzitter keuring en bestuurslid Nationale beurs voor kunst, antiek en design PAN Amsterdam.
- Raad van advies Noordveluws museum

STICHTING VRIENDEN VAN HET SINGER MUSEUM

Ereleden

Dhr. drs. F.B. Deiters (sinds 2017)

Leden

Dhr. T.W. Smit voorzitter

Mw. J. van Eck secretaris

Dhr. B. Bölger evenementen & activiteiten

Mw. G.E.A. Reijnen penningmeester

Mw. E. van Rens-Leenaarts coördinator winkelvrijwilligers

Mw. E. Langeler artotheek & Singer prijs

Dhr. B. van den Nieuwenhof shop

Anna Singer Art Commissie

Eef Langeler-Nuijten voorzitter

Monique Vos- van Acker penningmeester

Lavina Alles

Martien van Loo

Pieter van Rijn

Thijs van Schothorst

Aafje Uithoof

Programmacommissie theater

De heer E. de Vries voorzitter

Mevrouw M. Bouhuijs

Mevrouw I. Brandt

De heer C. de Kloet

De heer E. van Os

De heer R. Räkens

De heer K. van der Veer

Mevrouw A. Dooijewaard secretaris

PUBLICATIES

Edo Dijksterhuis, Charlotte Hoitsma, Jan Rudolph de Lorm, Charles de Mooij,
De ontdekking van het heden. Picasso, Dalí, Mondriaan, Klee, Brancusi, Miró, Daniëls,
 Zwolle (Waanders Uitgevers) / Laren (Singer Laren) / 's-Hertogenbosch
 (Het Noordbrabants Museum) 2021 (ISBN 978 94 6262 371 2)

Claire Leblanc, Jan Rudolph de Lorm,
Belgische meesters. Ensor, Delvaux, Magritte,
 Zwolle (Waanders Uitgevers) / Laren (Singer Laren)
 i.s.m. Museum van Elsene, Brussel 2021 (ISBN 978 94 6262 332 3)

Singer magazine met het volledige programma, achtergrondverhalen en interviews

MUSEALE AANWINSTEN 2021

21-1-1

Kees van Dongen (1877-1968)*Margot*, ca. 1900-1904Houtskool, pastel en collage op papier,
45,8 x 28,3 cm

Bruikleen Stichting Gifted Art

21-6-1

Mieke Pontier (geb. 1945)*Herinnering aan Noorwegen*, 20

Geglazuurd keramiek, 202 x 140 x 130 cm

Aankoop van de kunstenaar

21-2-1

Johan Dijkstra (1896-1978)*Chez Dicque*, 1926Houtsnede; zwarte inkt op Japans papier,
425 x 580 mm

Schenking Henk van Os

21-3-1

Klaas Gubbels (geb. 1934)*In de verte negen zwanen*, 2016

Cortenstaal, 405 cm hoog

Oplage: 1/3

Bruikleen Galerie InDruk, Den Bosch

21-4-1

Leo Gestel (1881-1941)*Mallorca*, 1914

Olieverf op doek, 40 x 48 cm

Schenking uit particulier bezit

21-5-1

Erwin Olaf (geb. 1959)*Els Blokker-Verwer*, 2021

C-print, 100 x 100 cm

Aankoop van de kunstenaar

OVERZICHT COLLECTIE NARDINC

Onderstaande 117 werken, gezamenlijk de Collectie Nardinc genoemd, zijn door mevrouw Els Blokker-Verwer geschonken aan de Stichting Singer Nardinc. Stichting Singer Memorial Foundation heeft deze 117 werken in langdurig bruikleen van Stichting Singer Nardinc en draagt de verantwoordelijkheid voor het beheer, behoud en de presentatie van de Collectie Nardinc.

	INV. NR. BIJ SINGER LAREN	VERVAARDIGER	TITEL (MET DAARONDER OUDE / ANDERE TITELS)	DATERING	MATERIAAL	AFMETING (ZONDER LIJST)
1	19-8-1	Berg, Else	Circus	ca. 1927	olieverf op doek	62,5 x 72,5 cm
2	19-8-2	Berg, Else	Circusmeisje	ca. 1930 -1940	olieverf op doek	48,7 x 44 cm
3	19-8-3	Bieling, Herman	De stoker en zijn meisje	1930	olieverf op doek	55 x 45 cm
4	19-8-4	Breman, Co	Meisje zittend voor huis	1915	olieverf op doek	40 x 56 cm
5	19-8-5	Colnot, Arnout	Stilleven met vazen en bloemen	ca. 1919	olieverf op doek	80 x 90 cm
6	19-8-6	Cossaar, Ko	Koninginnedag, Den Haag	ca. 1945	olieverf op doek op triplex	36,5 x 27,2 cm
7	19-8-7	Dongen, Kees van	Rimmel	1920	lithografie met pochoir op velijn papier	42 x 33,5 cm
8	19-8-8	Dongen, Kees van	Gezicht op het casino in Cannes	ca. 1930	olieverf op doek	50 x 65 cm
9	19-8-9	Erfmann, Ferdinand	Vrouw met kinderwagen	1938	olieverf op doek	85,4 x 55 cm
10	19-8-10	Erfmann, Ferdinand	Suzanna in de badkuip	1958	olieverf op doek	70,5 x 50,2 cm
11	19-8-11	Filarski, Dirk	Teruel	1935	olieverf op doek	65 x 82 cm
12	19-8-12	Gestel, Leo	Zelfportret	ca. 1904	olieverf op doek	99 x 54.8 cm

	INV. NR. BIJ SINGER LAREN	VERVAARDIGER	TITEL (MET DAARONDER OUDE / ANDERE TITELS)	DATERING	MATERIAAL	AFMETING (ZONDER LIJST)
13	19-8-13	Gestel, Leo	Jonge vrouw voor een spiegel	ca. 1910	pastel op papier	63,5 x 49 cm
14	19-8-14	Gestel, Leo	Portret van een vrouw met groene hoed	1911	olieverf op doek	41.8 x 33 cm
15	19-8-15	Gestel, Leo	Stilleven met rozen en peren	1911	olieverf op doek	51,5 x 51,5 cm
16	19-8-16	Gestel, Leo	Op bezoek	1912	pastel op papier	102 x 130 cm
17	19-8-17	Gestel, Leo	Zomerbloemen	1913	olieverf op doek	103 x 91 cm
18	19-8-18	Gestel, Leo	Berglandschap (Mallorca)	1914	olieverf op doek	70,3 x 99,4 cm
19	19-8-19	Gestel, Leo	Uittocht der Belgische vluchtelingen	1914	watervarf, krijt & grafiet op papier	57 x 80 cm
20	19-8-20	Gestel, Leo	Hollands landschap	1915	olieverf op doek	37,4 x 63,4 cm
21	19-8-21	Gestel, Leo	Ponte Vecchio, Florence	1924	olieverf op doek	101 x 75,5 cm
22	19-8-22	Gouwe, Herman	Ploegende boer	1915	olieverf op doek	26 x 40,5 cm
23	19-8-23	Hart Nibbrig, Ferdinand	Philemon en Baucis	1900	olieverf op doek	102 x 121 cm
24	19-8-24	Hell, Johan van	De AJC-optocht	1928	olieverf op doek	118,5 x 79 cm
25	19-8-25	Hem, Piet van der	Hartjesdag in de Jordaan	1909	olieverf op doek	98 x 128 cm
26	19-8-26	Hem, Piet van der	Kleedkamer	ca. 1912	olieverf op doek	98,3 x 72 cm
27	19-8-27	Hem, Piet van der	Soirée dansante	ca. 1925	olieverf op doek	87,7 x 106 cm
28	19-8-28	Ket, Dick	Zelfportret met baret	ca. 1939	olieverf op paneel	32,6 x 24 cm
29	19-8-29	Kelder, Toon	Naakt	1933	olieverf op doek	85 x 57,6 cm
30	19-8-30	Knip, Willem	Gezicht op de Brink, Laren	1934	olieverf op doek	67 x 60 cm

	INV. NR. BIJ SINGER LAREN	VERVAARDIGER	TITEL (MET DAARONDER OUDE / ANDERE TITELS)	DATERING	MATERIAAL	AFMETING (ZONDER LIJST)
31	19-8-31	Knip, Willem	Landschap in Laren	onge- dateerd	olieverf op doek	60,3 x 80,5 cm
32	19-8-32	Koster, Jo	Meisje met zonnehoed	1911	olieverf op doek	40 x 40 cm
33	19-8-33	Koster, Jo	Landschap	1917	olieverf op doek	31,3 x 44,2 cm
34	19-8-34	Maks, Kees	Cirque Medrano, Parijs	ca. 1902 -1915	olieverf op board	32 x 44,1 cm
35	19-8-35	Maks, Kees	Op de panneau	ca. 1902 -1915	olieverf op board	32,8 x 40,9 cm
36	19-8-36	Maks, Kees	Madeleine-Bastille Omnibus	ca. 1902	olieverf op doek	78,8 x 106,2 cm
37	19-8-37	Maks, Kees	Het Déjeuner	ca. 1907	olieverf op doek	82,2 x 70 cm
38	19-8-38	Maks, Kees	Twee vrouwen	ca. 1914	olieverf op doek	99,7 x 79,8 cm
39	19-8-39	Maks, Kees	Gezicht op Rokin, voor de demping	ca. 1923	olieverf op doek	82,5 x 129,3 cm
40	19-8-40	Maks, Kees	Dansfeest met Sotomayor	ca. 1927	olieverf op doek	159 x 230 cm
41	19-8-41	Maks, Kees	Variétédanseres	ca. 1925	olieverf op doek	115,1 x 86,2 cm
42	19-8-42	Mauve, Anton	Schapen op de hei	ca. 1885 -1888	olieverf op doek	50 x 80,2 cm
43	19-8-43	Oepts, Wim	Caféterras	1928 -1930	olieverf op doek	46 x 52,2 cm
44	19-8-44	Pallandt, Charlotte van	Vrouw met gitaar	1927	olieverf op doek	65,2 x 50,5 cm
45	19-8-45	Rysselberghe, Théo Van	Het barnstenen halsnoer	1905	olieverf op doek	72,2 x 63,8 cm
46	19-8-46	Schuhmacher, Wim	Bosven	1916	olieverf op doek	52,5 x 61,5 cm
47	19-8-47 (recto en verso)	Schwarz, Mommie	Geranium (recto); Heuvellandschap (verso)	ca. 1912	olieverf op karton	83,5 x 68 cm
48	19-8-48	Sluijters, Jan	Portret van Louisa Sluijters (1884-1945)	1903	olieverf op doek	39,5 x 27,4 cm

	INV. NR. BIJ SINGER LAREN	VERVAARDIGER	TITEL (MET DAARONDER OUDE / ANDERE TITELS)	DATERING	MATERIAAL	AFMETING (ZONDER LIJST)
49	19-8-49	Sluijters, Jan	Vrouw met rode hoed (Bertha Langerhorst)	15 maart 1905	olieverf op doek	41,8 x 27,8 cm
50	19-8-50	Sluijters, Jan	Café de Nuit - Café Olympia (Nachtkroeg)	1906	olieverf op doek	92 x 62,5 cm
51	19-8-51	Sluijters, Jan	Twee dansende vrouwen	ca. 1906	krijt, potlood en waterverf op papier	26,5 x 20,5 cm
52	19-8-52	Sluijters, Jan	Zittend naaktmodel met rode kousen en hoed	ca. 1906	potlood, krijt, water- verf en inkt op papier	38,6 x 26,7 cm
53	19-8-53	Sluijters, Jan	Landschap met boerderij en erf	1907	olieverf op doek	40,8 x 60,3 cm
54	19-8-54	Sluijters, Jan	Boslandschap bij Renkum	1907	olieverf op doek	60 x 40,3 cm
55	19-8-55	Sluijters, Jan	Spaanse danseres	1907	pastel op karton	41 x 32,5 cm
56	19-8-56	Sluijters, Jan	Zaagmolens te Amster- dam, tegen de avond	1907	olieverf op doek	33 x 41 cm
57	19-8-58	Sluijters, Jan	Landweg met boerde- rijen en boerenkar	ca. 1909	olieverf op doek	38 x 49 cm
58	19-8-57	Sluijters, Jan	Aan de Ringvaart	ca. 1908	olieverf op doek	35,4 x 50,5 cm
59	19-8-59	Sluijters, Jan	Landschap met boerderij	1909	olieverf op doek	40,2 x 50,5 cm
60	19-8-60	Sluijters, Jan	Zomer in Laren met tram 'De Gooische Moordenaar'	1910	olieverf op doek	40,5 x 50,4 cm
61	19-8-61	Sluijters, Jan	Portret van Greet van Cooten	1910	olieverf op doek	41,2 x 33,2 cm
62	19-8-62	Sluijters, Jan	Portret van Greet van Cooten met hoed	ca. 1910	olieverf op doek	53,2 x 42 cm
63	19-8-63	Sluijters, Jan	Zittend vrouwelijk naakt met blauwe kousen	ca. 1910	olieverf op doek	66 x 55,2 cm
64	19-8-64	Sluijters, Jan	Landschap bij Laren	ca. 1910	olieverf op doek	40 x 50,3 cm

	INV. NR. BIJ SINGER LAREN	VERVAARDIGER	TITEL (MET DAARONDER OUDE / ANDERE TITELS)	DATERING	MATERIAAL	AFMETING (ZONDER LIJST)
65	19-8-65	Sluijters, Jan	Larens landschap met fietsers	ca. 1910 -1911	olieverf op doek	51.4 x 71 cm
66	19-8-66	Sluijters, Jan	Portret van een dame	ca. 1912	olieverf op doek	63 x 47 cm
67	19-8-67	Sluijters, Jan	Atelierhoek met model	ca. 1912	olieverf op doek	86,3 x 66.3 cm
68	19-8-68	Sluijters, Jan	Composition de fleurs	1913	olieverf op doek	126,5 x 96,5 cm
69	19-8-69	Sluijters, Jan	Het ontwaken	1913	olieverf op doek	85 x 106 cm
70	19-8-70	Sluijters, Jan	Kubistisch damesportret (studie)	ca. 1914	olieverf op doek	107 x 95,5 cm
71	19-8-71	Sluijters, Jan	Stilleven met bloemen in een tinnen kan	1917	olieverf op doek	80 x 104,5 cm
72	19-8-72	Sluijters, Jan	Vrouwelijk naakt op een sofa	1918	olieverf op doek	115 x 132,2 cm
73	19-8-73	Sluijters, Jan	Zittend vrouwelijk naakt met zwarte kousen	1918	olieverf op doek	71,8 x 105,5 cm
74	19-8-74	Sluijters, Jan	Danseres (Gertrud Leistikow)	ca. 1918 -1920	olieverf op doek	72 x 59,2 cm
75	19-8-75	Sluijters, Jan	Stilleven met klapprozen en boeket viooltjes	ca. 1918 -1920	olieverf op doek	76,8 x 69,8 cm
76	19-8-78	Sluijters, Jan	Vrouw met hoed en groene ketting	ca. 1925	olieverf op doek	53,6 x 48,5 cm
77	19-8-79	Sluijters, Jan	Drie badende vrouwen	ca. 1927	olieverf op doek	145 x 168 cm
78	19-8-80	Sluijters, Jan	Portret van een jonge vrouw in roze negligé	ca. 1928	olieverf op doek	65,5 x 50,2 cm
79	19-8-81	Sluijters, Jan	Mevr. B. in Berbercostuum	1939	olieverf op doek	107 x 85,4 cm
80	19-8-82	Sluijters, Jan	Vrouwelijk halfnaakt	ca. 1925	olieverf op doek	76 x 69,3 cm
81	19-8-83	Sluijters, Jan	Zittend naakt met zwarte kousen, op de rug gezien	ca. 1930	olieverf op doek	76 x 69,2 cm
82	19-8-84	Sluijters, Jan	Liggend vrouwelijk naakt met zwarte schoenen	ca. 1935	olieverf op doek	96,5 x 126,3 cm
83	19-8-85	Sluijters, Jan	Portret van mevrouw Frankfurter	1936	olieverf op doek	92,3 x 71 cm

	INV. NR. BIJ SINGER LAREN	VERVAARDIGER	TITEL (MET DAARONDER OUDE / ANDERE TITELS)	DATERING	MATERIAAL	AFMETING (ZONDER LIJST)
84	19-8-86	Sluijters, Jan	Liggend naakt	ca. 1937	olieverf op doek	50,3 x 60,1 cm
85	19-8-87	Sluijters, Jan	Zittend vrouwelijk naakt tegen oranje rode achtergrond	ca. 1935 -1940	olieverf op doek	92,5 x 89,9 cm
86	19-8-88	Sluijters, Jan	Jubileum	1 januari 1936	gouache op velijn papier	30,4 x 22,8 cm
87	19-8-89	Sluijters, Jan	Liggend vrouwelijk naakt	ongedateerd	watervarf en krijt op papier	25,5 x 39,5 cm
88	19-8-90	Tiel, Quirijn van	Zelfportret	1940	olieverf op doek	76 x 70,6 cm
89	19-8-91	Toorop, Jan	'Avond' (voor de werkstaking)	ca. 1888 -1889	olieverf op doek	66,5 x 78,5 cm
90	19-8-92	Toorop, Jan	Veronica	1916	watervarf en krijt op velijn papier	20 x 18 cm
91	19-8-93	Toorop, Jan	Liefde in wanhoopstijden	1917	olieverf op doek	80,2 x 100 cm
92	19-8-94	Toorop, Jan	De blinde en Jezus	1926	potlood, gouache en inkt op velijn papier	21 x 15,5 cm
93	19-8-95	Toorop, Charley	Port de Villefranche	1934	olieverf op doek	60,3 x 73,5 cm
94	19-8-96	Toorop, Charley	Villefranche	1934	olieverf op doek	81 x 103 cm
95	19-8-97	Toorop, Charley	Dotterbloemen in glas	1946	olieverf op doek	44 x 44 cm
96	19-8-98	Weijand, Jaap	Stilleven met rode bloemen	1913	olieverf op doek	75,3 x 100 cm
97	19-8-99	Willink, Carel	De schilder en zijn vrouw	1957	olieverf op doek	157 x 112,5 cm
98	19-8-100	Wolter, Hendrik Jan	Lente-ochtend in Veere op doek	ca. 1913	olieverf op doek	62,2 x 75,3 cm
99	19-8-101	Bieling, Herman	Tuin met atelier te Hillegersberg	1916	olieverf op doek	35,2 x 43 cm

	INV. NR. BIJ SINGER LAREN	VERVAARDIGER	TITEL (MET DAARONDER OUDE / ANDERE TITELS)	DATERING	MATERIAAL	AFMETING (ZONDER LIJST)	
	100	19-8-102	Boers, Willy	Bevrijdingsfeest	1945	olieverf op doek	95,5 x 136,5 cm
	101	19-8-103	Kuyten, Harrie	Strand bij Bergen	onge- dateerd	olieverf op doek	36,7 x 43,5 cm
	102	19-8-104	Meijer, Sal	Sneeuwballen	onge- dateerd	olieverf op triplex	53,7 x 45,2 cm
	103	19-8-105	Meijer, Sal	Boerderij Blaricum	na 1930	olieverf op paneel	32 x 40 cm
	104	19-8-106	Meijer, Sal	Hooimijt	na 1930	olieverf op triplex	20 x 15,5 cm
	105	19-8-107	Nieweg, Jakob	Avondstemming aan een vaart	1919	olieverf op doek	60 x 70 cm
	106	19-8-108	Oerder, Frans	Figuren op de hoek van het Sarphatipark en de Ceintuurbaan, Amsterdam	ca. 1928	olieverf op doek	40,5 x 80,5 cm
	107	19-8-109	Pallandt, Charlotte van	Vrouw met gitaar (voorstudie)	1927	potlood op papier	33 x 25,4 cm
	108	19-8-110	Pallandt, Charlotte van	Koningin Wilhelmina	1967	brons	54 x 25 x 25 cm
	109	19-8-111	Pallandt, Charlotte van	Femie	1929	brons	45 x 29 x 28 cm
	110	19-8-112	Schulman, David	Blaricum in de sneeuw	ca. 1915	olieverf	43,5 x 88 cm
	111	19-8-113	Sluijters, Jan	Leistikow	ca. 1915 -1920 ca. 1920	op doek waterverf en krijt op papier	40 x 31 cm
	112	19-8-115	Wolter, Hendrik Jan	Voorjaarsochtend langs de Amstel	ca. 1916	olieverf op triplex	26,6 x 48,2 cm
	113	19-8-116	Krabbendam, Karianne	Vrouwbeeld	1990	marmar	100 x 60 x 50 cm
	114	19-8-117	Verschoor, Jan	Als een lint	2001	brons	100 x 60 x 50 cm
	115	19-8-118	Desmarets, Jan	Steigerend paard	1995	brons	150 x 40 x 120 cm
	116	19-8-119	Maks, Kees	Na het bad	ca. 1915	olieverf	89,5 x 83,5 cm
	117	19-8-121	Verkade, Kees	La Force et La Liberté	2003	op doek brons	100 x 100 cm

Colofon

Tekst: Evert van Os, Jan Rudolph de Lorm, Karen Kühbauch,
Anne van Lienden, Evelien Langeler, Esther Driessen, Aline Dooijewaard
Vormgeving: Annelinde Tempelman, Balthazar
Fotografie: Karin Borghouts e.a.
Cover: Jan Sluijters, *Portret van Greet van Cooten*, 1910,
olieverf op doek, Singer Laren, schenking Collectie Nardinc

SINGER LAREN